

Дневникъ

(стенографски)

на

XIX^{то} обикновено Народно събрание

Първа редовна сесия

54. заседание, понеделникъ, 7 мартъ 1921 г.

(Открито въ 4 ч. 25 м. слѣдъ пладне)

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля секретаря г. Консуловъ да провѣри по списъка присѣтующитѣ народни прѣдставители.

Секретарь д-ръ К. Консуловъ (з): (Прочита списъка. Отъ засѣданнето сѣ отсъствували слѣднитѣ народни прѣдставители: Димитъръ Анастасовъ, Селимъ х. Ахмедовъ, Ботю Ботевъ, Тодоръ Булевъ, Атанасъ Буровъ, Григоръ Василевъ, Асѣнъ Ванцаровъ, Тома Вълчевъ, Иванъ Ганевъ, Юрданъ Ганчевъ, д-ръ Никола Генадиевъ, Дѣлю Георгиевъ, Недѣлко Георгиевъ, Илия Георговъ, Иванъ Гешовъ, Беню Гърбовъ, Георги Дананловъ, д-ръ Юрданъ Данчевъ, д-ръ Петъръ Джидровъ, Георги Димитровъ, Нейко Диневъ, Спасъ Дунариновъ, Никола х. Ивандовъ, Коста Каневъ, Петъръ Каратодоровъ, Драгой Коджейковъ, Станчо Коевъ, Величко Кознички, Василъ Коларовъ, Тешо Кортенски, Василъ Костовъ, Стоянъ Костурковъ, Радославъ Крайчевъ, Ангелъ Кундалевъ, Тенчо Късовъ, Мони Личевъ, Жико Лишковъ, Тодоръ Лукановъ, Георги Миневъ, Недѣлко Михалевъ, Никола Мушановъ, Лачо Недѣлковъ, Паскаль Паскалевъ, Никола Пеневъ, Христо Пенчевъ, Георги Поповъ, Димитъръ Поповъ, Стоянъ Поповъ, Стойне Ризовъ, Никола Савчевъ, Янко Сакъзовъ, Никола Сапунджиевъ, Трифонъ Саралиевъ, Митю Семовъ, Алексн Спранковъ, Щелиякъ Согуровъ, Атанасъ Стойчевъ, Теодоръ Теодоровъ, Стефанъ Тодоровъ, Желю Топчевъ, Иванъ Цанковъ, Тодоръ Цеговъ, Кънчо Чамевъ, Александъръ Чапраниковъ и Крумъ Чапраниковъ)

Прѣдседателъ: (Звъни) Отъ 216 народни прѣдставители присѣтствувать 120. Законниятъ съставъ е налице. Засѣданнето се открива.

Прѣди дневния редъ съобщавамъ на народното прѣдставителство, че бюрото на Камарата е разрѣшило 1-дневенъ отпускъ за 7 мартъ на народния прѣдставител г. Тодоръ Цеговъ.

На народния прѣдставител г. Иванъ Ангеловъ — 4-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 8 тога.

Народниятъ прѣдставител г. Димитъръ Анастасовъ съ телеграма моли да му се разрѣши 4-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 7 т. м. Понеже г. Димитъръ Анастасовъ се е ползувалъ съ 20-дневенъ отпускъ, ще питамъ народното

прѣдставителство. Който г. г. народни прѣдставители сѣ съгласни да се разрѣши 4-дневенъ отпускъ на народния прѣдставител г. Димитъръ Анастасовъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, Събраннето разрѣшава.

Народниятъ прѣдставител г. Митю Семовъ моли да му се разрѣши 3-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 7 т. м. Ползувалъ се е съ 21 день отпускъ, затова ще питамъ народното прѣдставителство. Който сѣ съгласни да се разрѣши на г. Митю Семовъ 3-дневенъ отпускъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, Събраннето разрѣшава.

На народния прѣдставител г. Асѣнъ Ванцаровъ бюрото разрѣшава 1 день отпускъ, за 7 т. м.

На народния прѣдставител г. Драгой Коджейковъ бюрото разрѣшава 2 дена отпускъ — за 7 и 8 т. м.

На народния прѣдставител г. Стефанъ Тодоровъ бюрото разрѣшава 1 день отпускъ — за днесъ.

На народния прѣдставител г. Стефанъ Пѣйчевъ бюрото разрѣшава 4-дневенъ отпускъ.

На народния прѣдставител г. Стефанъ Бакърджиевъ — 1 день отпускъ за 5 т. м.

Сѣщиятъ народенъ прѣдставител съ заявление, при което е приложилъ медицинско свидѣтелство, моли да му се разрѣши 1-мѣсеченъ отпускъ по болестъ, считанъ отъ 6 т. м. Който сѣ съгласни да се разрѣши едномѣсеченъ отпускъ на народния прѣдставител г. Стефанъ Бакърджиевъ по болестъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, Събраннето разрѣшава.

Народниятъ прѣдставител г. Тешо Кортенски съ телеграма моли да му се разрѣши 10-дневенъ отпускъ по причина на болестъ. Понеже г. Кортенски се е ползувалъ съ 15-дневенъ отпускъ, ще питамъ народното прѣдставителство. Който сѣ съгласни да се разрѣши 10-дневенъ отпускъ на народния прѣдставител г. Тешо Кортенски, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, Събраннето разрѣшава.

На народния прѣдставител г. Жико Лишковъ бюрото разрѣшава 10-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 8 тога.

На народния прѣдставител г. Никола Пеневъ бюрото разрѣшава 2 дена отпускъ за 3 и 7 мартъ.

Постъпило е питане къмъ г. министра на земледѣлнето и държавнитѣ имоти отъ парламентарната група на комунистическата партия, съ което иска да знае на какви осно-

вания съ отнет горитъ на населението въ Мехомийско. Това питане ще бъде прѣратено въ прѣписъ на г. министра съ молба да отговори.

Постъпило е прѣдложение отъ Министерството на финанситъ за одобрение указитъ и докладитъ за разрѣшитъ обикновени свръхсрочни кредити на разнитъ министерства прѣзъ 1919/1920 финансова година. Това прѣдложение ще бъде отпечатано, раздадено и поставено на дневенъ редъ.

Пристъпваме къмъ дневния редъ.

Първата точка отъ дневния редъ е: трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение закона за уреждане положението на дѣйствиущитъ офицери и свръхсрочни подофицери, които вслѣдствие намаления и прѣустройството на войската се лишаватъ отъ служба.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Г. Марковъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣняване и допълване закона за уреждане положението на дѣйствиущитъ офицери и свръхсрочнослужащитъ подофицери, които вслѣдствие намаления и прѣустройството на войската ще се лишатъ отъ службата си въ нея.

§ 1. Алинея втора на чл. 2 отъ въпросния законъ се изхвърля.

§ 2. Алинея първа, втора и трета на чл. 3 се измѣнява така: Офицеритъ и свръхсрочнослужащитъ подофицери, уволнени поради намаления и прѣустройството на войската и неназначени на служба вънъ отъ редоветъ ѝ, иматъ право на едновременно парично обезщетение. Размѣрътъ на това парично обезщетение се равни: за офицеритъ свършили Военното училище и Школата за запасни подпоручици на четири (4) години, за офицеритъ произведени отъ подофицери — на двѣ и половина (2½) години, и за свръхсрочнослужащитъ подофицери — на двѣ (2) години добавъчни възнаграждение споредъ закона за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитъ служители, и споредъ бюджетнитъ заплати за 1918 г., обявенъ съ царски указъ № 58 отъ 18 декемврий 1918 г., заедно съ 20% увелчение на сѣщото, безъ да се намалява то съ каквато и да било сума, безъ да се правятъ отъ така прѣсметнатото обезщетение каквито и да било одрѣжки за данѣци, берни и секвестри, а и то самото да не се облага съ данѣкъ.

Пенсионеритъ офицери и подофицери — изключая тѣзи, които получаватъ инвалидна пенсия — получаватъ половината отъ полагаемото имъ се обезщетение.

Паричното обезщетение на тия, които не сж получавали врѣменно добавъчно възнаграждение въ размѣра, посоченъ тукъ, се изчислява съгласно горния указъ № 58.

§ 3. Къмъ чл. 3 се прибавя слѣдната забѣлѣжка: Офицеритъ и свръхсрочнослужащитъ подофицери, имащи право на парично обезщетение, на които до деня на уволнението имъ отъ дѣйствителна служба, сж служили въ армията по-малко отъ врѣмето, за което се обезщетяватъ (за офицеритъ свършили Военното училище и Школата за запасни подпоручици по-малко отъ четири години, за офицеритъ произведени отъ подофицери — по-малко отъ двѣ и половина години, и за свръхсрочнослужащитъ подофицери — по-малко отъ двѣ години), получаватъ парично обезщетение споредъ тоя законъ, по съотвѣтно на изслуженото отъ тѣхъ врѣме, като днитъ се закръгляватъ въ мѣсеци.

Къмъ чл. 3 се прибавя слѣдната четвърта алинея:

Паричното обезщетение на офицеритъ и свръхсрочнослужащитъ подофицери, получили вече такова обезщетение по закона, безъ измѣнения и допълнения му въ тоя законъ — се уравнива споредъ тия измѣнения и допълнения, т. е. които сж надвели — повръщатъ надвзетата парична сума, а на които се пада да получатъ повече — получаватъ падащата имъ се въ повече парична сума.

§ 4. Отъ буква б на чл. 4 се изхвърля думата „инженеритъ“.

§ 5. Въ края на чл. 5, слѣдъ д), се прибавя и е).

§ 6. Прибавя се новъ чл. 9. Обезщетението по настоящия законъ се дава само на офицеритъ и подофицеритъ, уволнени по намаление на армията до 1 априль 1921 г.“

Г. г. народни прѣдставители! Една редакционна поправка трѣбва да стане. Въ закона има чл. 9, слѣдователно

той трѣбва да вземе нова нумерация, чл. 10, за да не останатъ два члена съ една и сѣща нумерация. Съ чл. 6 на законопроекта ние създаваме новъ чл. 9, а чл. 9 въ закона слѣдва да стане чл. 10.

Прѣдседателъ: Прѣди да положа на гласуване на трето четене докладвания законопроектъ, съобщавамъ на народното прѣдставителство, че е постъпило едно прѣдложение, подписано отъ 10 души народни прѣдставители, отъ г. г. Н. Къневъ, Пѣдаревъ и други, съ което искатъ да стане алинея втора на чл. 2, която гласи: „Ако прѣзъ този периодъ офицеритъ или подофицеритъ бъде уволненъ отъ служба въпрѣки постановлението на тоя членъ, той се ползува съ право на обезщетение по чл. 3 отъ настоящия законъ“.

Н. Къневъ (д): Искамъ думата за едно малко обяснение.

Прѣдседателъ: Имате думата.

Н. Къневъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Прѣди да се гласува прѣдложението, което г. прѣдседателъ прочете, дължа да дамъ много кратки обяснения по неговото съдържание. Споредъ дѣйствиущия сега законъ за уреждане положението на офицеритъ и подофицеритъ, които се уволняватъ по силата на Ньойския актъ, правителството има право да даде гражданска длъжностъ на единъ офицеръ, който е уволненъ, и офицерътъ нѣма право да откаже приемането на такава длъжностъ. Възможно е обаче този офицеръ да бъде уволненъ отъ гражданската длъжностъ прѣди изтичането на 5-годишния срокъ. Дѣйствиущиятъ сега законъ въ чл. 2 съдържа една алинея втора, която даваше гаранция на офицеритъ, че дѣйствително ще могатъ да получатъ обезщетение, че тѣхното обезщетение нѣма да зависи отъ благоволенieto на тѣхния началникъ или пъкъ на г. министра. Гаранцията се състоеше въ това, че офицерътъ, който бидѣйки назначенъ на гражданска длъжностъ, бъде слѣдъ това уволненъ прѣди изтичането на единъ срокъ отъ 5 години, той получава обезщетението си напълно, както оня, който би билъ уволненъ безъ да получи гражданска длъжностъ. Това съставлява единствената гаранция за офицерството, че ще получи, както казахъ, обезщетение. Безъ тази гаранция офицерътъ не е сигуренъ, че ще получи прѣдвиденото въ закона обезщетение, защото министърътъ днесъ може да го назначи на длъжностъ и слѣдъ единъ мѣсець да го уволни. Иначе казано, ще зависи отъ благоволенieto на министра кой офицеръ да получи обезщетение, кой да не получи. Това е неразумно постановление въ закона. Комисията обаче е направила грѣшка като е изхвърлила тази алинея втора. При второто четене още, доколкото азъ помня, г. министърътъ на финанситъ, който замѣстваше г. министра на войната, каза, че тази грѣшка можемъ да я изправимъ на трето четене, пъкъ и самиятъ докладчикъ Г. Марковъ заяви тукъ, че комисията при второто обещание на въпроса намѣрило е за цѣлесъобразно да възстанови дѣйствието на алинея втора отъ чл. 2 на дѣйствиущия законъ. И ако тогава не се прие прѣдложението на самата комисия, то бѣ по съображения чисто формални, а именно комисията не бѣше напечатала това свое прѣдложение въ доклада. Изказа се мнѣние тогава да се отложи разглеждането на законопроекта, докато се даде новъ печатанъ докладъ, по понеже не се имше отлагането, прѣдседателътъ даде на гласуване проекта на комисията, както се докладва, и той се прие съ надежда, че при третото четене ще се поправи тая грѣшка. Сега сме на третото четене и надѣвамъ се, че всички ще се събератъ, че трѣбва да се възстанови дѣйствието на алинея втора на чл. 2 отъ закона за уреждане положението на офицеритъ и подофицеритъ. Ако това не направите, вотираниятъ законъ е една празна приказка, той не гарантира на никой офицеръ обезщетение.

А. Яневъ (з): Ако не иска да работи, какво ще го правимъ?

Прѣдседателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Г. Марковъ (з): Г. г. народни прѣдставители! Дѣйствително, когато почна второто четене на законопроекта, азъ ви предложихъ пакъ отъ името на комисията една втора редакция на чл. 2, която съвѣтъ не е сходна съ тази на г. Кънева, но се остави за третото

четене. Алинея втора от чл. 2 определя какво ще стане, ако офицерът бъде уволнен през времето на 5-ти години, които алинея първа на чл. 2 му гарантира. Ние въ новото изменение казахме, че ако той се уволни по-рано от пет години, получава обезщетение само за останалото време. Предложението на г. Кънева е да си остане въ сила старият текст на алинея втора, която казва, че получава пълно обезщетение. Ние въ комисията разменихме мисли по този въпрос и намислихме, че ако остане старият текст, който казва, че се дава пълно обезщетение, може да се случи — и даже много често — че когато наближи краятъ на 5-ти години, тогава да се уволни и да получи пълно обезщетение. И заради туй казахме: вмѣсто да смѣшават тая аномалия, нека прѣмахнем втората алинея и да остане първата, която гарантира 5-годишна служба на офицера. Повторно събрана комисията, азъ ви съобщихъ рѣшението ѝ, което бѣше, че се съгласява да се плати за остатъка отъ времето, което не е дослужилъ офицерътъ на службата въ гражданското вѣдомство, на която е назначенъ. На туй още тогава държахъ, сега мога да се съглася сѣ него, но не сѣ предложението на г. Кънева.

Тия сѣ монтирѣ обяснения.

М. Маджаровъ (ип): Азъ, който съмъ подписалъ предложението на г. Кънева, се присъединявамъ къмъ предложението на г. докладчика, да се плати пропорционално само за неизслуженото време.

Докладчикъ Г. Марковъ (з): Това е и проектътъ на министра — да се плати само за останалото време. Ние въ комисията единъ пътъ приехме да махнемъ цѣлата втора алинея, а втори пътъ събрана комисията, ние възприехме гледището на г. министра.

Прѣседателъ: Г. г. народни прѣдставители! Вие чухте предложението на народния прѣдставителъ г. Къневъ, чухте и обясненията на г. докладчика по направеното отъ него предложение.

М. Маджаровъ (ип): Азъ съмъ съгласенъ сѣ предложението на г. докладчика.

Прѣседателъ: Ще сложа на гласуване предложението на г. докладчика. Които приематъ предложението на г. докладчика, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Които приематъ предложението на народния прѣдставителъ г. Никола Къневъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Малцинство, не се приема.

Които приематъ на трето четене законопроекта, както се докладва, заедно сѣ направеното предложение на г. докладчика на комисията, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, Събранието приема.

Слѣдъ втората точка отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за бюджета на държавата за финансовата 1921/1922 г.

Понеже комисията не е готова, то минаваме на третата точка отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за изменение закона за амнистията отъ 22 юлий 1920 г. за допълнение закона за амнистията отъ 4 януарий 1919 г.

Понеже и този законопроектъ не е готовъ, минаваме на точка четвърта — второ четене законопроекта за бюджета, отчетността и прѣдприятията — продължение.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава III.

„Извънбюджетни кредити.

„Чл. 22. Извънбюджетни (свръхсметни) кредити се разрѣшаватъ за:

„а) разходи, за които разрѣшенитѣ по бюджета кредити се оказватъ недостатъчни;

„б) разходи, които не е могло да се прѣдвидятъ при съставянето на бюджета, и

„в) извънредни разходи.“

Прѣседателъ: Има думата г. Петко Стояновъ.

П. Стояновъ (р): Г. прѣседателю! Менѣ ми се струва, че когато се обсъжда единъ такъвъ важенъ законопроектъ,

каквото е този за бюджета, отчетността и прѣдприятията, би трѣбовало да бѣде г. министърътъ на финанситѣ непрѣменно тукъ.

Нѣкой отъ земеделцитѣ: Той е тукъ.

П. Стояновъ (р): Ние не третираме една материя, където ще се изказва на г. министра и на правителството до вѣрне съ това, че ще се гласува това или онова, което ще се прѣдлага, а гласуваме единъ законъ, който стои въ много отношения надъ всички материялни и финансови закони и засѣга не само министритѣ и изпълнителната властъ, но засѣга и реда въ финансовото стопанство на държавата.

Чл. 22 е единъ отъ тѣзи, по които ще трѣбва самъ г. министърътъ на финанситѣ да даде по-подробни обяснения, именно кое е становището, което заема той като финансовъ министъръ, когато пристѣпва да урежда извънбюджетнитѣ кредити помимо онѣзи, които редовно въ бюджета се прѣдвждатъ, и слѣдователно да обясни, кои сѣ причинитѣ, които мисли той, че му позволяватъ въ извънредни или не знамъ какви случаи да апелира къмъ народното прѣдставителство да му вотира извънбюджетни кредити и на второ мѣсто дали ако тия причини бѣха му се признали за правилни, то онова изброяване, което е направено тукъ въ букви а, б и в, е пълно изброяване на възможноститѣ и правилно изброяване на кредититѣ, които трѣбва да му бждатъ дадени въ такива случаи. То е единъ принципиаленъ въпросъ и нека бѣде г. министърътъ на финанситѣ тукъ, за да се обясни. Защото, ако иначе върви тази работа, менѣ ми се струва, че съ този голѣмъ законопроектъ, който въ сѣщностъ съставлява една сметка или едно събиране на много законоположения въ съществуващитѣ вече закони съ едно желание да се даде нѣщо ново или да се даде на тази материя, която тукъ е засегната, едно изчерпателно разглеждане, нѣма да се постигне цѣлта. И азъ настоявамъ да дойде г. министърътъ и тогава моля да ми се даде думата, за да поискамъ обясненията, които смѣтамъ, че трѣбва да се дадатъ по редакцията на чл. 22, току-що прочетенъ отъ докладчика.

Прѣседателъ: Вие се изкажете.

П. Стояновъ (р): Моето мнѣние, г. г. народни прѣдставители, по този въпросъ е, че тукъ трѣбва да се внесатъ сѣществени поправки. Въпросътъ се отнася за извънбюджетнитѣ кредити. Много правилно тѣзи кредити сѣ наречени извънбюджетни. Досега ние имаме чуждѣ терминъ, свръхсметни кредити, който терминъ твърдѣ малко можа въ продължение на толкозъ години да се събере съ нашата терминология и съ нашето разбиране. Изхождало се е отъ онази традиция, която бѣше дадена намъ отъ руситѣ, че е сметенъ, който е въ бюджета, а свръхсметенъ който е извънъ бюджета. Извънбюджетнитѣ кредити, както е казано тукъ, това съответствува на практиката и може да бѣде разбирано отъ всѣкого, който има съприкосновение съ тая материя. Но по-нататъкъ е казано въ какви случаи министърътъ на финанситѣ може да прибѣгва къмъ свръхсметна помощъ, т. е. къмъ извънбюджетни кредити. Казано е, къмъ такива кредити се прибѣгва въ случаи, когато трѣбва да се покрѣшатъ разходи, за които въ бюджета нѣма прѣдвидени достатъчни суми и второ, въ случаи, когато сѣ потребни суми за нужди, които съвършено не сѣ били прѣдвидени при съставянето на бюджета. По тая начинъ въ първитѣ двѣ точки сѣ изброени най-сѣщественитѣ по моему разбиране, единственитѣ условия, когато на министра на финанситѣ може да се признае правото да се обърне къмъ народното прѣдставителство да одобри искането му на допълнителни срѣдства, освѣнъ онѣзи, които той своеврѣменно като добъръ домакинъ и управителъ на стопанството въ страната е счелъ за необходимо да прѣдвиди въ бюджета си.

На трето мѣсто тукъ има прѣдвидено нѣщо, което споредъ практиката, която имаме досега по тая материя, трѣбва, споредъ моему разбиране, да бѣде съвършено отдѣлно. Въпросътъ е за точка в, където се говори, че министърътъ може сѣ извънбюджетни кредити да разпоредва и да работи въ случаи, когато има извънредни разходи. Разпоредванията въ сѣщата тая глава трета, чл. чл. 25 и 26, заедно съ разпоредбата въ точка в, това е материя, която изчерпва въпроса за извънреднитѣ разходи. Българиянитѣ финансови министри сѣ прибѣгвали къмъ тѣхъ твърдѣ често. Тази материя трѣбва да бѣде уредена единъ пътъ завсѣкога не така инцидентно, не така на трето или по-

слѣдно мѣсто. Извънреднитѣ разходи не сѣ извънбюджетни кредити. И азъ мисля, че г. министърътъ на финанситѣ ще се съгласи съ това разбиране, защото въ сѣщностъ това е и практиката на българското съкровище, отъ като съществува въпросъ за отчетностъ по бюджета. Извънреднитѣ разходи, това сѣ извънреднитѣ бюджети. Колко извънредни бюджети финансовиятъ министъръ или правителството биха сѣмѣтали за необходимо да внесатъ за одобрение въ Народното събрание, това е въпросъ, който въ никакъвъ законъ не е уреденъ и не може да бѣде уреденъ, затуй, защото извънреднитѣ нужди сѣ такива, които по своето естество сѣ непрѣдвидими нито по форма, нито по размѣръ, нито по видъ. И слѣдователно, тогава, когато тѣ сѣ явяватъ така, министърътъ на финанситѣ за да има нужнитѣ кредити, ще трѣбва да състави респективния извънреденъ бюджетъ и да го внесе за одобрение отъ народното прѣдставителство. И заради туй извънреднитѣ разходи по моето разбиране въ никакъвъ случай не бива да бѣдатъ третираны като извънбюджетни кредити; тѣ сѣ бюджетни кредити, само че не отъ редовния бюджетъ, а отъ извънредния и като извънреденъ бюджетъ трѣбва съвършено самостоятелно и въ такава форма да бѣдатъ поднесени на народното прѣдставителство за одобрение. Въ нашата практика ние имаме систематически случаи, когато недобросѣщитни министри на финанситѣ подъ формата на свръхемѣтни кредити, или както сега се наричатъ извънбюджетни, сѣ искали да имъ се одобряватъ такива извънредни бюджети, безъ да се считатъ за задължени въ нужното врѣме и съ нужнитѣ данни да освѣтлятъ каузата си прѣдъ народното прѣдставителство и да поставятъ на ясностъ своето управление. Защото, когато се изисква да се внесе единъ бюджетъ, г. министърътъ на финанситѣ е длъженъ да го уравнивоѣен. Вѣрно е, че въ този законопроектъ и въ стария законъ за отчетностъ по бюджета е казано, че когато се изискватъ извънбюджетни кредити, респективниятъ министъръ и главно министърътъ на финанситѣ е длъженъ да укаже съ какви източници тѣзи кредити ще бѣдатъ покрѣпени. Въпросътъ обаче е много по-сложенъ, и отъ гледище на отчетността това е необходимо да стане въ извънреднитѣ разходи, кѣдѣто ще се покажатъ отъ една страна приходитѣ и отъ друга разходите, и това чрѣзъ едно уравнивоѣяване, чрѣзъ единъ балансъ ще бѣде внесено за одобрение отъ народното прѣдставителство. И дѣйствително въ чл. чл. 25 и 26 е казано кой е главниятъ източникъ за извънреднитѣ разходи. Главнитѣ източници сѣ заемитѣ или ако такива не могатъ да се намѣрятъ — продажба на това, което има държавата да продава: инвентаръ, държавни имоти и т. п. Слѣдователно въ тѣзи два случая, когато се отнася до приходи, когато се искатъ срѣдства за извънредни разходи, народното прѣдставителство чрѣзъ министра на финанситѣ трѣбва да бѣде сезирано по генералния въпросъ, увеличаване пасива на държавата или отчуждаване на нейния активъ, а това не бива и не може да става подъ форма на инцидентно искане на извънбюджетни кредити, а трѣбва да става въ формата на единъ правилно съставенъ извънреденъ бюджетъ. Законътъ, както казахъ, и тукъ не ограничава министра на финанситѣ да изисква прѣзъ годишната само единъ извънреденъ бюджетъ; може да иска 20, достатъчно е за това да има основания и да е увѣренъ, че ще получи довѣрието на народното прѣдставителство, за да управлява съ 20 извънредни бюджети стопанството на държавата.

Та, моето прѣдложение въ свръзка съ венчко това, което казахъ, е: г. министърътъ на финанситѣ, ако желае, да даде обяснения защо на трето мѣсто туря извънреднитѣ разходи и не би ли се съгласилъ, възъ основа на тѣзи съображения, които изложихъ, да признае, че заедно съ чл. чл. 25 и 26 тази точка в отъ чл. 22 трѣбва най-малко да съставляватъ една отдѣлна глава въ закона за отчетността и тамъ материята за извънреднитѣ бюджети да бѣде изчерпателно уредена, и по този начинъ да се създаде възможностъ чрѣзъ този законъ народното прѣдставителство винаги въ такива случаи да бѣде поставено въ пълно допиране до сѣщността на въпроса и да знае, че когато се гласуватъ извънредни разходи, ще ги гласува въ формата на единъ бюджетъ и че срѣдствата за това ще бѣдатъ или заемни или продажба на държавни активи.

Това е моето прѣдложение. Този въпросъ азъ го развихъ и въ комисията.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ М. Турлаковъ: Г. г. народни прѣдставители! Извинете, че въ този моментъ, когато г. Стояновъ е започналъ да говори, азъ не бѣхъ тукъ, защото при менъ бѣше прѣдседателътъ на Репарационната комисия и азъ не можахъ да чуя нѣкои работи, които г. Стояновъ или други говориха по въпроса. Тукъ е посоченъ чл. 27 отъ стария законъ за отчетността по бюджета. Дали има нѣщо измѣнено, не зная — сега поискахъ да ми донесатъ справката.

П. Стояновъ (р): И стариятъ е такъвъ.

Министъръ М. Турлаковъ: Щомъ и стариятъ е такъвъ, не знамъ, може-ли обясненията, тълкуванията, които дава г. Стояновъ да сѣ основателни, може да има нѣщо, което е дѣлно за една системностъ въ нашия бюджетъ, но въ обсежданята въ комисията, както и при пригответването на законопроекта въ онази комисия, която бѣхъ назначилъ, нѣщо ново не сѣ поискали и нищо не сѣ измѣнили. Сега да извънрлимъ тази трета алинея, менъ ми се струва, че съ това ще се погрѣчи на работата.

П. Стояновъ (р): Азъ не прѣдлагамъ извънрлянето на алинеята. Азъ казвамъ тая трета точка в заедно съ чл. чл. 25 и 26, които третираатъ сѣщата материя за извънреднитѣ бюджети, да бѣдатъ въ една респективна самостоятелна глава, кѣдѣто да се постави въпросътъ въ пълнотата си, така както трѣбва.

Министъръ М. Турлаковъ: То е за системностъ въ закона. Азъ разбирамъ съображенията на г. Стоянова, но въ комисията тази работа не стана. Сега при гласуването тукъ едва ли ще можемъ да го измѣнимъ.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 22, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство. Приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 23. Извънбюджетни кредити по чл. 22 буква а се разрешаватъ само отъ Народното събрание. Министърътъ на финанситѣ, слѣдъ като провери и уважи приведенитѣ отъ надлежитѣ министри мотиви за необходимостта на тия разходи, поисква кредити отъ Народното събрание по реда, установенъ за внасяне и приемане законопроектитѣ. Едновременно съ това той е длъженъ да прѣдстави и бюджетъ за приходитѣ, отъ които ще се покрѣятъ исканитѣ разходи; въ него може да се вписватъ приходи отъ прѣдвиденитѣ въ редовния бюджетъ, само ако въ дѣйствителностъ сѣ пострѣжливи такива въ повече отъ прѣдвиденитѣ.

„Съ тия допълнителни извънбюджетни кредити и при ходи се усилятъ разрешенитѣ въ редовния бюджетъ кредити и прѣдвиденитѣ въ него приходи.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 23, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство. Приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 24. Кредити по буква б на чл. 22 се разрешаватъ само за такива разходи, които по сѣщността си не сѣ могли да бѣдатъ прѣдвидени при съставянето и гласуването на бюджета и които, безъ крайна врѣда, не може да бѣдатъ отложени до идущия бюджетъ, нито нѣкъ може да се произведатъ отъ кредита за непрѣдвиденитѣ разходи.

„Извънбюджетнитѣ кредити за непрѣдвидени въ бюджета разходи, било че Народното събрание засѣдава, било че не засѣдава, поисква винаги министърътъ на финанситѣ, слѣдъ като провери и уважи приведенитѣ отъ надлежитѣ министри мотиви за необходимостта имъ и намѣри, че държавното съкровище разполага съ потребнитѣ срѣдства за изплащане разходите (чл. 126 отъ конституцията).“

„Когато Народното събрание засѣдава, министърътъ на финанситѣ поисква кредити за непрѣдвидени по бюджета разходи направо отъ него, по реда установенъ за внасяне законопроектитѣ, като посочи и приходнитѣ източници, отъ които ще се покрѣятъ разходите.“

„Когато Народното събрание не засѣдава, извънбюджетни кредити за непрѣдвидени въ бюджета разходи разрешава Министерскиятъ съвѣтъ, но за сума не повече отъ 1.000.000 л. за прѣзъ пѣлата година и за венчки министерства вкупомъ.“

„Слѣд като Министерскиятъ съвѣтъ разрѣши кредита, министерътъ на финанситѣ прѣдставя на царя докладъ и указъ за утвърдяването му. Указътъ се обнародва въ „Държавенъ вѣстникъ“ и се внася за одобрение въ Народното събрание въ най-близката му сесия.“

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 24, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство. Приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 25. Кредити за извънредни разходи (чл. 22 буква в) се искатъ само за нужди, които по естество, характеръ и размѣръ не могатъ да бѣдатъ прѣдметъ на редовния бюджетъ и се разрѣшаватъ отъ Народното събрание съ законъ, въ който се опрѣдѣлятъ източниците на приходитѣ. Разходитѣ по тия кредити се покриватъ съ извънбюджетни приходи и съ заеми.“

„Когато има важни събития за свикването на Народното събрание, такива кредити се разрѣшаватъ до размѣра и по начина, опрѣдѣленъ въ чл. 125 отъ конституцията.“

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 25, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство. Приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 26. Постъпленията отъ опрѣдѣленитѣ въ закона източници или заеми за посрѣщане извънредни разходи се употребяватъ само за опрѣдѣлената въ закона цѣль и то въ размѣръ на дѣйствително постъпилата сума. Въ противенъ случай, разпоредителитѣ съ подобни кредити оставатъ граждански отговорни за неправилно или въ повече разходванитѣ суми.“

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 26, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство. Приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 27. Произвеждането и оправдаването на разходитѣ по извънбюджетнитѣ кредити, става споредъ общитѣ правила, установени за редовния бюджетъ. Използуването обаче на извънреднитѣ кредити (чл. 22 буква в) може да става до задоволяването на нуждитѣ, за които сѣ разрѣшени, или до изчерпването на кредититѣ.“

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 27, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство. Приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава IV.“

„За приходитѣ.“

„Чл. 28. Никакви данъци и берии не може да се палатъ и събиратъ, ако не сѣ разгледани и гласувани отъ Народното събрание и утвърдени отъ царя (чл. чл. 48 и 69 отъ конституцията).“

Прѣдседателътъ: Има думата г. Петко Стояновъ.

П. Стояновъ (р): Г. г. народни прѣдставители! Ако вземамъ думата по чл. 28, то е само за да обърна вашето внимание, че въ случая трѣбва да се направи едно допълнение.

Основното начало въ нашето бюджетно право е, че всѣки гражданинъ, който живѣе въ България — дали е български поданикъ или чуждъ, безразлично — не може и не бива да плаща никакъвъ данъкъ и берии, ако за това не съществува специаленъ законъ — чл. 69 отъ конституцията. Това положение, обаче така изразено въ конституцията, въ единъ обикновенъ законъ, какъвто е законътъ за бюджета и отчетността, трѣбва да бѣде допълнено съ едно друго правило, което да съответствува на чл. чл. 119 и 121 отъ конституцията, които членове третиратъ бюджета, а именно трѣбва въ случая, като се изтъкне общото правило, че никой не може да бѣде екзекутиранъ и не бива да плаща данъци, които законно не съществуватъ, същевременно да се изтъкне и положението, че никакви данъци,

които съществуватъ на основание на редовно гласувани закони, не могатъ да бѣдатъ събирани, ако за тѣхъ не съществува бюджетъ, т. е., че всички данъци и берии, които е задълженъ българскиятъ гражданинъ да плаща, освѣтъ че трѣбва да бѣдатъ закони, че за тѣхъ трѣбва да съществува специаленъ законъ, но и като законни тѣ не могатъ да бѣдатъ събирани, освѣтъ за една година, врѣмето, за което съществува редовно гласуваниятъ бюджетъ. Това и въ други страни е едно конституционно начало. У насъ то не е въведено въ конституционно начало, обаче въ стария текстъ на закона за отчетността по бюджета има едно напомняне въ чл. 39, втората му алинея, където е казано, че не могатъ да иматъ приложение законитѣ за данъцитѣ и берии за повече врѣме отъ една година, прѣвъ което врѣме съществува бюджета. Така што трѣбва да се освети това положение, което въ белгийската конституция, ст. ст. 111 и 115, е ясно и категорично изразено. Данъцитѣ, които плаща белгийскиятъ гражданинъ — а отъ тамъ е взето това начало, само че въ друга формула е дадено отъ нашия учрѣдителъ — сѣ данъци, за които трѣбва да има редовни закони; но освѣтъ това, тѣзи закони нѣматъ сила повече отъ една година, за която година има редовно и правилно гласуванъ бюджетъ. И азъ мисля, че понеже съ това допълнение ще се осветли по-ясно становището, на което трѣбва да стѣпи единъ демократически парламентъ, прѣдставителъ на българското управление, увѣренъ съмъ, че и г. министерътъ на финанситѣ ще се съгласи, што това начало, което съществува по единъ отрицателенъ начинъ регистрирано въ досегашния законъ за отчетността по бюджета, въ чл. 39, тукъ въ една положителна форма да бѣде изразено така, както съответствува на нашето право, а именно като къмъ първата алинея, която гласи: „Никакви данъци и берии не може да се палатъ и събиратъ, ако не сѣ разгледани и гласувани отъ Народното събрание и утвърдени отъ царя“, се прибави: „Гласуванитѣ и съществуващитѣ по закона данъци и берии нѣматъ сила, освѣтъ за една година, за която съществува редовно гласуванъ респективенъ бюджетъ“.

Точната формулировка на тая втора алинея си запазвамъ правото да направя по-послѣ, като моля г. министра да се съгласи сега съ това мое прѣдложение.

Прѣдседателътъ: Има думата г. министерътъ на финанситѣ.

Министеръ М. Турлаковъ: Недостатъкътъ въ този проектъ е слѣдниятъ — че комисията при изработването на законопроекта, като е вземала общитѣ положения и ги е поставила въ глава втора, където чл. 21 казва, че когато не може да бѣде свикано Народното събрание, има сила стариятъ бюджетъ, изцуснала е тази втора алинея на чл. 39. Сега ако речемъ да я поставимъ тукъ, и да не се връщаме да допълняме чл. 21, ще трѣбва да приповторимъ въ чл. 28 и да кажемъ: „Въ случай, когато нѣма бюджетъ . . .“

П. Стояновъ (р): Тамъ е разликата, г. министре, че въ стария законъ по отрицателенъ пътъ се манифестира правилото за едногодишността на данъцитѣ. Въ този проектъ нека бѣде направено по единъ положителенъ начинъ, защото чл. 39 е въ връзка съ положението, когато нѣма гласуванъ бюджетъ, или има отказъ на бюджетъ, или поради прѣтрупаностъ, не е гласуванъ съеврѣменно бюджета.

Министеръ М. Турлаковъ: Азъ искамъ да напомня само, че въ такъвъ случай ще трѣбва и чл. 21 да се допълни.

П. Стояновъ (р): По моето разбиране той ще си остане така.

Министеръ М. Турлаковъ: А това, което иска г. Стояновъ — че въ този случай продължава се дѣйствието на вѣчни закони отъ прѣдшествующата година — може да се прибави и мѣстото му е дѣйствително въ чл. 28.

Прѣдседателътъ: Понеже по чл. 28 нѣма депозирано именовано прѣдложение, . . .

Министеръ М. Турлаковъ: Ще остане при третото четене.

Прѣдседателътъ: . . . ще се гласува тѣй, както е докладванъ.

Които приемат чл. 28, както се докладва, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 29. Безъ съгласието на министра на финансите въ никой законопроектъ, по което и да е вѣдомство, не може да се внесватъ постановления, които биха намалили приходите на държавата.

„При разпогласие между министра на финансите и министра, отъ вѣдомството на когото изхожда законопроектътъ, постѣяна се споредъ прѣдписанието на чл. 17.

„Такива законопроекти, отъ когото и да сѫ внесени, прѣди да бѣдатъ разгледани отъ Народното събрание, се обсъждатъ отъ комисията по бюджета, която и докладва постановлението имъ относно приходите. При разглеждане на законопроектите отъ комисията и Народното събрание се пазятъ правилата на чл. 19 отъ настоящия законъ.

„Въ случай че се приематъ такива постановления, тѣ се прилагатъ не по-рано отъ слѣдващата финансова година.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 29, моля, да си вдигнатъ ръката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 30. За събиране на прѣдвидените и узаконени въ бюджета държавни приходи, както и за контрола за правилното имъ и своевременно събиране и внасяне въ държавното съкровище, се изработватъ правилници отъ министра на финансите въ съгласие съ министрите на съответните вѣдомства.

„Лицата, на които е възложено да събиратъ държавни приходи или да надзираватъ за правилното имъ и своевременно постѣяване, сѫ дисциплинарно отговорни прѣдъ министра на финансите.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 30, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ръката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 31. Държавните приходи се внасятъ въ Българската народна банка, съгласно съ установените за това наредби, най-малко веднажъ въ мѣсеца; когато сумите сѫ значителни, внасянето имъ става по-често.

„За всеко внасяне пари и други стойности въ държавни учрѣждения за държавна и обществена работа се издава потребната квитанция или разписка отъ кочапъ.

„Българската народна банка приема и съхранява приходите на държавата безплатно.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 31, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ръката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 32. Държавните приходи се внасятъ въ Банката за смѣтка на Министерството на финансите, което ги записва въ съответните книги на държавното смѣтководство.

„Внесените въ Банката суми се пазятъ отъ послѣдната споредъ нарежданията на Министерството на финансите, а въ другите учрѣждения отъ лицата, на които е възложена тая служба споредъ специалните наредби.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 32, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ръката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 33. Опрѣделените въ специални закони и правилници по венчки вѣдомства также, събирани отъ частни лица за извършване на каквато и да е работа, се внасятъ на приходъ въ държавното съкровище. На длъжностните и частни лица, които извършватъ работата, за която се събиратъ тия такси, се плаща възнаграждение отъ държавата, по размѣри опрѣделени въ специалните закони, въ бюджета или отъ Министерския съветъ, съгласно съ закона за държавните служители.

„Прѣдписанието на този членъ не се отнася до таксите, събирани за изпити на ученици отъ венчки училища и

запаятчийски изпити, както и за одобряване и рецензиране на учебници и учебни помагала; тия также се разпрѣдѣлятъ между членовете на изпитните комисии и рецензентите, ако не получаватъ за това друго възнаграждение отъ държавата.“

Прѣдседателъ: Има думата г. Петко Стояновъ.

П. Стояновъ (р): Г. г. народни прѣдставители! Материалътъ, който се засѣга въ чл. 33 отъ законопроекта, е интересенъ отъ гледище на повитѣ прецеденти, които се създадоха въ управлението на нашите финансии. Въпросътъ е за санкциониране правото да съществуватъ въ нашите бюджети така наречените скрити пера. Защото тукъ отъ една страна сѫ прѣдвидени начини за възнаграждаване на държавните служители прѣзъ такива приходи, които не фигуриратъ редовно въ общия бюджетъ и които не могатъ да намѣрятъ своевременно и съответно отъ народното прѣдставителство, когато се одобрява респективниятъ бюджетъ; отъ друга страна тукъ се създава една привилегия на Министерския съветъ, комуто се признава право, че той ще може да плаща допълнително възнаграждение на държавните служители съобразно съ това, както той намѣри за разумно и правилно. Това сѫ двѣ положения — скрити пера и пълномощия на Министерския съветъ — които сѫ въ коренно противорѣчие съ основните принципи на този законопроектъ за отчетността.

Ако послѣдните събития, когато стойността на нашата монета много бързо се мѣняваше, влияеха върху психологията и настроението на държавните служители не така, както желяха управляющите, явяваха се като причини, които заставяха Министерския съветъ, управлението и министра на финансите съ бюджетите да прѣдвидятъ респективни допълнителни възнаграждения на държавните служители, това извънредно положение, по мосто разбиране, въ никакъвъ случай не може да бѣде внесено като едно завоевание завинаги, значи и за нормалните врѣмена, въ управлението на нашите финансии. И заради това азъ се противопоставямъ на скритите пера въ нашите бюджети, т. е. такси, които се събиратъ въз основа на специални закони и правилници, но не фигуриратъ въ бюджета, ами отиватъ непосредствено въ раздаване на заинтересованите чиновници. Това е въ основно противорѣчие съ принципа за универсалността, за пълнотата въ нашия бюджетъ — начало, което отначало докрай минава като червена нишка прѣзъ цѣлия нашъ бюджетъ и прѣзъ цѣлото наше бюджетно право.

На второ мѣсто азъ се противопоставямъ и на правото на Министерския съветъ да може съ допълнителни, отъ него изработени бюджети, да облагодѣтелствува този или оный. Смѣтамъ, че ще бѣде правилно, ако не се признае такова право на Министерския съветъ, и ще бѣде много добръ, ако този прецедентъ, който се създаде въ управлението на нашите финансии съ тѣзи именно институции, остане само като единъ скърбенъ споменъ отъ неотдавнашното минало, но въ никой случай да не минава като начало въ нашето трайно уреждане на нашия бюджетъ. Ако министърътъ на финансите или правителството биха се намѣрили прѣдъ такива извънредни обстоятелства, които налагатъ да се търсятъ нови срѣдства или начини да бѣдатъ задоволени държавните чиновници или да бѣдатъ заинтересовани въ по-интензивно и по-почтено изпълнение на своите обязанности, нека въ връзка съ тѣзи обстоятелства, които тогава ще се явятъ, да изнекватъ респективните допълнителни кредити, за да иматъ възможностъ да си подбератъ персоналъ, по въ единъ редовенъ законъ за отчетността нека тѣзи положения не съществуватъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ М. Турлаковъ: Г. г. народни прѣдставители! Съгласенъ съмъ съ мнѣнието, изказано отъ г. Стояновъ, така че чл. 33 ще свърши само съ първата алинея съ думите: (Чете) „... се плаща възнаграждение отъ държавата по размѣри опрѣделени въ специалните закони и въ бюджета“.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): Чл. 33 става така (Чете)

„Чл. 33. Опредѣленитѣ въ специални закони и правилници по венчки вѣдомства така, събирани отъ частни лица за извършване на каквато и да е работа, се внасятъ на приходъ въ държавното съкровище. На длъжностнитѣ лица, които извършватъ работата, за която се събиратъ тия така, се плаща възнаграждение отъ държавата по размѣри опредѣлени въ специалнитѣ закони и въ бюджета“.

Прѣдседателъ: Който приематъ така прочетената поправена редакция на чл. 33, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 34. Венчки суми, принадлежащи на държавни учрѣждения, по което и да е вѣдомство, придобити отъ икономии отъ държавни суми, отпуснати за разходъ, или отъ продажба на прѣдмети, придобити отъ държавни срѣдства, или отъ каквито и да било права на държавата, се внасятъ при всеко отчетане на приходъ въ държавното съкровище. Това разпореждане се отнася и до сумитѣ, образувани досега и находящи се въ разнитѣ учрѣждения.“

„Длъжностни лица, които би разходвали подобни суми, както и въобще суми постъпили като държавни приходи, за каквото и да било, макаръ и по пиемена заповѣдъ отъ министъръ или другъ началникъ, вмѣсто да ги внесатъ на приходъ въ държавното съкровище, оставатъ граждански отговорни за тѣхъ.“

Прѣдседателъ: Има думата г. Петко Стояновъ.

П. Стояновъ (р): Г. г. народни прѣдставители! Чл. 34 отъ законопроекта е новъ членъ. Такъвъ въпросъ, какъто тукъ се засѣга, не е интересувалъ досега българския законодатель, когато той е уреждалъ съответствующата материя, а тепърва сега насъ ни заинтересуватъ съ тази материя, и струва ми се по този поводъ трѣбва едно малко обяснение.

Въпросътъ, който се засѣга отъ този чл. 34 отъ законопроекта, е въпросътъ за прословутитѣ икономии, които различнитѣ вѣдомства въ нашето управление при упражнението на своитѣ бюджети сѣ усѣбвали да направятъ, напр. въ разноситѣ за персоналъ — като не сѣ назначили напълно персонала и сѣ направили нѣкакви икономии, или пъкъ въ веществентѣ разноски — като сѣ усѣбвали съ по-малко пари да посрѣщатъ нуждитѣ, за които въ бюджета сѣ били прѣдвидени по-голѣми суми. По този начинъ респективнитѣ хитри бюрократи сѣ могли въ края на бюджетното упражнене да излѣзатъ прѣдъ своитѣ началници, а погѣкога и прѣдъ народното прѣдставителство съ обстоятелствени доклади, какво тѣ сѣ извършили голѣми икономии. Дотукъ това е било съвършено правилно. Трѣбвало е да има една такава спестовностъ въ изразходването на вотиранитѣ веднажъ кредити. То се налага, то не може да бѣде специална и особена заслуга на нѣкого си, който, като е ималъ управлението или частъ отъ управлението, е могълъ така да нареди работата, че съ по-малко персоналъ, съ по-малко веществени разноски да даде на държавата и на гражданитѣ сжитѣ онѣзи служби, сжитѣ онѣзи работи, за които сѣ му били гласувани голѣмитѣ кредити въ първоначалния си размѣръ. Но попататъ въпросътъ се усложнява: какво слѣдва да се прави съ тия така реализирани „икономии“? Общото правило по този въпросъ, както въ стария законъ за отчетността, така и въ новия, трѣбва да бѣде, че венчки суми, които не сѣ ангажирани, които не сѣ изразходвани още повече, сѣ суми, които се заличаватъ, внасятъ се на възстановление на кредити. Тѣ не сѣ икономии на вѣдомството, не сѣ икономии на чиновници, а сѣ икономии на държавата, и слѣдователно онова, което държавата не е изразходвала, не прѣдставлява печалба за никого друго, освѣнъ за самата нея. Това значи, че отдѣлнитѣ вѣдомства не могатъ да разполагатъ съ тѣзи суми, по този начинъ несвоеврѣменно изразходвани, съ такива икономии. Особено бѣше прочута практиката на Военното министерство, където различни доставки и работи бѣха доставяни и извършвани по такъвъ единъ начинъ, когато този начинъ на извършване разходитѣ е не само противозаконенъ, но и противоконституционенъ.

Миналитѣ нѣтъ, когато говорихме по чл. 21, казахме — и вие си спомняте — че нашиятъ учрѣдителя е възвелъ въ конституционно начало въпроса за начина на гласуване бюджетитѣ. Бюджетътъ се гласува статия по статия, казва

чл. 121 отъ нашата конституция. И слѣдователно никой въ тази страна не може да изразходва нито стотинка, ако тя не е нужна за онази цѣль, за която Народното събрание е дало одобрение, когато е гласувало цѣлия бюджетъ, и ако вие не сте усѣбали да изразходвате докрая на бюджетното упражнене цѣлия си кредитъ или извѣстни суми сѣ ви сѣ оказали излишни, остатъкътъ или тѣзи суми не могатъ да бѣдатъ изразходвани за нищо друго, тѣ не сѣ икономии, а сѣ неизразходвани кредити за дадена цѣль. Ако ще трѣбва за тази цѣль да се прѣдвиди нѣкакъвъ новъ кредитъ, това може да стане въ новия бюджетъ, по сумитѣ, които веднажъ сѣ били прѣдвидени и не сѣ изразходвани, оставатъ за съкровището, възвръщатъ се нему. И слѣдователно по моето разбиране и въ случая трѣбва да се постѣни, както въ прѣдшествуюющия членъ. За икономии такива въобще и дума не бива да става въ нашия законъ за отчетността. Останалото пъкъ, а именно суми, които се реализиратъ отъ продажба на инвентаръ, отъ случайни постѣпления, непрѣдвидени и т. н., тѣ сами по себе си, по съответнитѣ по-нататъшни нареждания за отчетницитѣ, отиватъ въ държавното съкровище и тамъ трѣбва да бѣдатъ внесени, защото иначе тѣзи отчетници сѣ отговорни материално като недобри стопани.

С. С. Бобчевъ (ин): Като случайни постѣпления.

П. Стояновъ (р): Да, като случайни постѣпления. А може да бѣдатъ и като постѣпления недостатъчно прѣдвидени, като напр. отъ експлоатация на едно образцово стопанство. Прѣдвидено е напр. да постѣпятъ 5.000 л. отъ продажба на облагородени лозови прѣчки отъ единъ държавенъ чифликъ, но постѣпватъ извѣстни суми, непрѣдвидени въ бюджета, отъ анализъ на почва; и тѣ сѣко така трѣбва да постѣпятъ въ държавното съкровище, защото сѣ държавни, постѣпили сѣ за услуги, които сѣ направени отъ държавни чиновници въ рамкитѣ на тѣхнитѣ задѣлжения.

Така шото моето прѣдложение е — макаръ при съставянето на този членъ да е имало една добра мисль — да се прѣвѣне възможността на тѣзи лица, които сѣ разполагали съ тази икономия, да бѣде заличено това, защото въ основата на нашето бюджетно право е ясно казано: онова, което не е изразходвано, трѣбва да отиде за възстановление на кредита, то е съкровищно достояние, а не на отдѣлното вѣдомство. А онова, което случайно постѣпи, то се прѣдвижда като постѣпление въ съответния параграфъ на всеки единъ бюджетъ.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): Значи искате да махнемъ тѣзи думи: (Чете) „придобити отъ икономии отъ държавни суми“.

П. Стояновъ (р): Венчко трѣбва да се махне. Това въ попататъшното нареждане за отчетницитѣ е казано. Не бива, не може да има такива икономии. За една държава, която прѣживѣ толкова много нещастия и придоби толкова много опитъ въ упражненето на бюджета, не е достойно споредъ моето разбиране да съществува въ законитѣ ѝ такава една статия.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ М. Турлаковъ: Г. Стояновъ не е противъ цѣлия членъ и противъ онова, дѣто искаме да не се говори за нѣкакви икономии. Той иска само една поправка на тази частъ отъ първата алинея на чл. 34, дѣто е казано: (Чете) „придобити отъ държавни срѣдства или отъ каквито да било права на държавата“ — тѣзи думи той иска да се заличатъ.

П. Стояновъ (р): Не. Азъ искамъ цѣлия членъ да се махне. Защото и нареждането на втората алинея, дѣто се говори, че длъжностни лица, които биха изразходвали такава една сума, за каквато е дума тамъ, оставатъ граждански отговорни, сжщото това нареждане го има въ алинея втора на чл. 39, дѣто е казано, че длъжностни лица, които биха ангажирани държавното съкровище съ повече отъ това, което е прѣдвидено, оставатъ граждански отговорни. Когато има такава генерално прѣдписание тамъ, че който ангажира съкровището съ суми, които не сѣ одобрени въ бюджета, върши прѣстѣпление, най-малко отговаря граждански, то пѣма защо да се казва, че отговаря граждански и онзи, който събира отъ тукъ-оттамъ или не изразходва онова, което му е прѣдвидено. И той отговаря. Това е единъ частиченъ случай по отношение на общия случай, прѣдвиденъ въ втората алинея на чл. 39.

Министър М. Турлаковъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ намирамъ, че чл. 34, поне въ послѣдното му разпореждане, трѣбва да остане, а именно: (Чете) „Всѣчки суми, принадлежащи на държавни учрѣждения, по което и да е вѣдомство, придобити отъ икономии отъ държавни суми, отпуснати за разходъ, или отъ продажба на прѣдмети, се внасятъ при всѣко отчитане на приходъ въ държавното съкровище“. И по-нататъкъ текстътъ остава както е.

П. Стояновъ (р): Ама това е задължение на всѣки единъ отчетникъ.

Министър М. Турлаковъ: То е задължение, но ние съ това постановление искаме да прѣсѣчемъ веднажъ-за-веднажъ пътя на тази практика, която съществуваше.

П. Стояновъ (р): Добрата идея азъ не отричамъ, но казвамъ, че въ такава форма и по такъвъ начинъ това е свършено неподходяще за хубавитѣ мисли, които лежатъ въ основата на този законопроектъ. Трѣбва ли по този начинъ да се консекрира, че въ българската демократическа държава, където даже начинътъ на гласуването на бюджета е възведенъ въ конституционно начало, може да има „икономии“?

Министър М. Турлаковъ: За жалостъ имало ги е и сега съ това искаме да прѣградимъ съ законъ и съ нужната изричностъ пътя на тази практика. Азъ мисля, че отъ това нѣма да куца.

П. Стояновъ (р): Нима и досега не е билъ прѣграденъ пътя? Имало е обаче министри, които не сж си изпълнявали длъжността — да теглятъ провиненитѣ подъ отговорностъ.

Прѣседателъ: Ще се гласува.

Който приематъ чл. 34, както се прочете отъ докладчика, . . .

Министър М. Турлаковъ: Ще се махнатъ думитѣ „придобити отъ държавни срѣдства или отъ каквито да било права на държавата“.

Прѣседателъ: . . . съ тази поправка, прѣдложена отъ г. министра на финанситѣ, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава V.

„За разходитѣ.

„Чл. 35. Потрѣбнитѣ кредити за разходитѣ на всѣко министерство се разрѣшаватъ съ гласуването и утвърждаването на ежегодния разходенъ бюджетъ на държавата.

„Сумитѣ, прѣдвидени въ разходния бюджетъ на една финансова година, се употрѣбаватъ за изплащане разходитѣ по работи и доставки извършени само прѣзъ течение на същата финансова година. Може по изключение да се изплащатъ и работи и доставки, извършени най-късно до 30 май на слѣдващата финансова година, ако задълженията по тѣхъ сж поети най-късно до 30 декемврий на изтеклата финансова година.

„Кредититѣ за канцеларски разноски, мебели, книги, списания, вѣстници и за други вещевени разходи, прѣдпазначени да посрѣщатъ нуждитѣ на повече учрѣждения, се разпрѣдѣлятъ въ началото на годината съ участие на отдѣлението по изпълнение на бюджета.“

Прѣседателъ: Който приематъ чл. 35, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 36. Министритѣ разпореждатъ съ разрѣшенитѣ имъ по бюджета кредити, като спазватъ установенитѣ отъ специалнитѣ закони и правилници наредби за произвеждане държавнитѣ разходи.

„Отъ безотчетнитѣ (тайни) фондове не може да се изтегля наведнажъ повече отъ една четвъртъ отъ разрѣшената сума и не по-рано отъ началото на всѣко тримѣсечие. Разходването и оправдаването имъ става съ постановление на Министерския съветъ.

„Задължения по направа на нови пътища, канали, мостове, желѣзници, канализации, здания, паметници, пристанища и други подобни, стойността на които надминава 500.000 л., се поематъ само слѣдъ като се добие съгласието на министра на финанситѣ.“

Прѣседателъ: Който приематъ чл. 36, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 37. Министритѣ не могатъ нито сами, нито по рѣшение на Министерския съветъ, да изразходватъ или да задължаватъ държавното съкровище въ разходи по голѣми отъ разрѣшенитѣ имъ бюджетни и извънбюджетни кредити.

Изключение се допуща за вещевени разходи, само когато естеството на прѣдприятието не позволява да се свърши тя въ една година безъ врѣда за държавното съкровище. Въ такъвъ случай може да се поематъ задължения за разходи, платими най-много отъ три слѣдваша бюджета, съ разрѣшение на Министерския съветъ.“

Прѣседателъ: Който приематъ чл. 37, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 38. За редовното задоволяване нуждитѣ на държавнитѣ стопанства и експлоатации, въ края на всѣка финансова година може да имъ се отпуща, по искане на надлежното министерство и по нареждане на министра на финанситѣ, отъ държавната наличностъ, срѣщу разписка, сума не по-голѣма отъ 100.000 л., която да имъ служи като оборотенъ капиталъ, пазенъ въ Българската народна банка. Връщането на тази сума става най-късно слѣдъ шестъ мѣсеца.“

Прѣседателъ: Който приематъ чл. 38, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 39. Задължаването на държавното съкровище въ разходи става винаги съ прѣдварително съгласие на отдѣлението по изпълнението на бюджета. При даване съгласието си това отдѣление слѣди да не се прѣвиши разрѣшения за цѣлѣта кредитъ и спазва постановленията на чл. чл. 47 и 48 отъ настоящия законъ.

„Министритѣ и длъжностни лица, които биха задължили съкровището въ разходи по-голѣми отъ разрѣшенитѣ кредити, или въ разходи, за които нѣма разрѣшени кредити, оставатъ граждански отговорни за тия разходи.“

Прѣседателъ: Който приематъ чл. 39, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 40. Прѣнасянето на суми отъ единъ параграфъ въ други се забранява, освѣнъ отъ параграфа „запазенъ фондъ“. Прѣнасяне суми отъ тоя фондъ за попълване кредита по нѣкой другъ параграфъ става по мотивирано искане отъ надлежния министъръ съ заповѣдь отъ министра на финанситѣ. Прѣнсъ отъ заповѣдта се изпраца на Върховната смѣтна палата.

„Не може да се разходватъ суми направо отъ запазенъ фондъ, нито да се прѣнасятъ суми отъ него за попълване кредити по параграфи, опрѣдѣлени за заплати, помощи и стипендии, както и за непрѣдвидени разходи и въобще за попълване кредити по параграфи, по които не може да се искатъ строги и пълни документални оправдания на разхода.“

Прѣседателъ: Който приематъ чл. 40, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Н. Къневъ (д): Моля, г. прѣседателю, едно малко освѣтление.

Прѣседателъ: Свърши се — гласува се.

Н. Къневъ (д): Отпечатани ли сж тѣзи измѣнения, които сега се четатъ, въ отдѣленъ докладъ на комисията, защото тукъ ние ги нѣмаме?

Министър М. Турлаковъ: Не сж отпечатани.

Н. Къневъ (д): Значи комисията не е изработила специален писмен доклад, съдържащ тѣзи измѣнения, които сега се докладватъ?

Министъръ М. Турлаковъ: Г. докладчикътъ трѣбва да ги съобщава прѣдварително.

Н. Къневъ (д): Азъ разбирамъ да се бърза, но да се процедира по такъв начинъ при изработването на законитѣ не бива.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 41. Разрѣшенитѣ въ бюджета кредити за заплати, прѣдставителни и други видове възнаграждения на изрично поименовани длъжности се считатъ за ангажирани. Спестенитѣ отъ тѣхъ суми, било поради незаемане длъжноститѣ или заемането имъ отъ лица съ по-малка заплатата, било по каквито и да е други причини, оставатъ икономия на съкровището и не могатъ подъ никакви условия да се употребятъ за каквото и да било друго назначение, освѣнъ въ случаитѣ, прѣдвидени въ специални закони.“

„Не може да се назначаватъ надничари да извършватъ работа на длъжности прѣдвидени въ бюджета, съ изключение на телеграфо-поченски раздавачи и междуселски поченски куриери; така също не може да се назначаватъ лица на едни длъжности, а да изпълняватъ други такива.“

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 41, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 42. Безъ съгласието на министра на финанситѣ въ никои законопроектъ, по което и да е вѣдомство, не може да се внесватъ постановления, които биха задължили държавното съкровище съ разходи.“

„При разногласие между министра на финанситѣ и министра, отъ вѣдомството на когото изхожда законопроектъ, постѣпя се споредъ прѣдписанието на чл. 17.“

„Такива законопроекти, внесени отъ когото и да било, прѣди да бждатъ разглеждани отъ Народното събрание, се обсъждатъ отъ комисията по бюджета, която и докладва постановленията имъ относно задълженията на държавата съ разходи. При разглеждане на законопроектитѣ отъ комисията и Народното събрание назятъ се правилата на чл. 19 отъ настоящия законъ.“

„Въ случай че Народното събрание приеме такива постановления, съ които се задължава държавата съ разходи, то тѣ, както и свързанитѣ съ тѣхъ други постановления на сщитѣ закони, не могатъ да се прилагатъ по-рано отъ слѣдващата финансова година.“

Прѣдседателътъ: Има думата г. Петко Стояновъ.

П. Стояновъ (р): Г-да! Тукъ се повдига единъ въпросъ, по който азъ искамъ да обърна вниманието на г. министра на финанситѣ. Нѣма да правя прѣдложение, но искамъ само да му обърна вниманието, защото то е работа, която отчасти е въ връзка съ послѣдната алинея на чл. 29, както мина. Въ чл. 42 е казано слѣдното: (Чете) „Въ случай че Народното събрание приеме такива постановления, съ които се задължава държавата съ разходи, то тѣ, както и свързанитѣ съ тѣхъ други постановления на сщитѣ закони, не могатъ да се прилагатъ по-рано отъ слѣдващата финансова година“. Ако е въпросъ тукъ за извънредни пужди, ако се касае тукъ до работи, които сж свързани съ момента, тогава въпросътъ взема свършено другъ характеръ. И заради туй г. министърътъ би трѣбвало да различава два случая. Единиятъ случай е, когато такива разходи — респективно по чл. 29 приходи — се явяватъ необходими заради една нова трайна нужда, за която казватъ: „Добрѣ, признаваме тая нужда, гласуваме специаленъ законъ, по това ще бжде отъ идущата финансова година нататкъ; дотогава вие нѣмате право да претендирате за никакви суми, и понеже не съществуватъ, не сж прѣдвидени, не можете да ме заставите азъ да сезирамъ народното прѣдставителство съ извънредни бюджетни кредити.“

Но има и другъ случай, когато нуждитѣ, които заставятъ да се събиратъ такива извънредни приходи и да се извършватъ такива извънредни разходи, сж пужди свързани съ момента, и слѣдователно въ такъв случай да

съществува и за тѣхъ това общо постановление — че не могатъ да се събиратъ такива извънредни данъци, и че не могатъ да се извършватъ такива извънредни разходи, освѣнъ отъ началото на слѣдующата финансова година — това е свършено невъзможно.

Прѣдирамъ въ случая за свобода на дѣйствиия и цѣлесъобразностъ, законна форма за цѣлесъобразността, и смѣтамъ, че г. министърътъ ще вземе нужнитѣ бѣлѣжки и ще направи онова, което е необходимо. Ако не стане тѣва, тогава азъ си задържамъ правото да направя прѣдложение.

Министъръ М. Турлаковъ: Това може да се постави като една послѣдна алинея или пъкъ като забѣлѣжка къмъ послѣдната алинея, въ смисълъ: „Изключение отъ това постановление съставляватъ разходи, които сж наложени на момента“.

П. Стояновъ (р): Точно така, както приехме точка в отъ чл. 22.

Министъръ М. Турлаковъ: При третото четене ще му дадемъ една редакция по-правилна.

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 42, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 43. Началницитѣ на учрѣжденията, всички длъжностни и други лица, които събиратъ, назятъ, работятъ или разпореждатъ съ държавни имоти, суми и материяли, както и лицата, които упражняватъ надзоръ върху първитѣ, а така също и всички лица, които задължаватъ държавното съкровище въ разходи, сж длъжни да дѣйствуватъ съ грижата на добъръ домакинъ.“

„Началницитѣ на учрѣжденията сж длъжни своеврѣменно да опрѣдѣлятъ нуждитѣ, които има да задоволяватъ прѣзъ течение на годината, и да взематъ своеврѣменно мѣрки за снабдяване съ необходимитѣ имъ материяли и за извършване съотвѣтнитѣ работи за задоволяване на тия пужди. Тѣ, както и подчиненитѣ имъ, сж длъжни, при снабдяване съ материяли за държавна смѣтка и при разходване и употребление на такива, както и при извършване на работи за смѣтка на държавата, да дѣйствуватъ прѣдвидливо и съ разумна икономия.“

„Нарушителитѣ на прѣдписанията на тоя членъ отговарятъ за причиненитѣ на държавното съкровище врѣди и загуби като отчетници.“

Прѣдседателътъ: Има думата г. Петко Стояновъ.

П. Стояновъ (р): Чл. 43 е новъ членъ въ нашето законодателство и въ закона за бюджета. Това е едно начало, което се иска да се внесе, което досега не е било изрично казано, по което начало, споредъ моето разбиране, трѣбва да лежи въ работата на всеки единъ държавенъ служителъ. Какво е казано въ него? Казано е: „Г. г. чиновници! Вие, на които се даватъ кредити и материяли, трѣбва да си отваряте очитѣ своеврѣменно да купувате мастило, маси, хартии, пера, дърва за отопление, защото ако не направите това своеврѣменно и стане нужда да се изразходва повече, ако не си отваряте очитѣ, както трѣбва, както азъ разбирамъ, ще ви тегля граждански отговорни“. Двѣ работи несъвѣстими. Ако се иска отъ чиновника да изпълнява длъжността си, като му сж авансирани пари за материялни разходи, своеврѣменно и споредъ цѣнитѣ, които сж на пазара, да купи извѣстни материяли, това е задължение най-обикновено на всеки държавенъ служителъ, на всеки единъ човѣкъ. Всеки единъ е длъженъ да постѣпя тѣй, а и по ценза, който е миналъ, и по прѣпорѣкитѣ, които сж дадени за неговото назначение, прѣдполага се, че той има нормалния умъ на единъ добъръ домакинъ, и ако не извърши това, началникътъ, който е надъ него, и вижда, че той несвоеврѣменно върши тѣзи работи, длъженъ е да го прѣдупрѣди или по дисциплинаренъ редъ или по реда на пълномощията, които има — ако ги има — да освободи държавата отъ такъвъ единъ не-прѣдвидливъ държавенъ служителъ.

Но да се дойде до такова положение, да се каже: „Ти понеже съ тѣзи кредити, които ти бѣха дадени тогава и тогава да купишъ дърва и кюмюръ, не постѣпи тѣй, както трѣбва, не ги купи прѣзъ м. юлий, когато бѣха най-евтини и най-евтино се прѣвозваха и когато щѣше да ги купишъ въ такова количество, че да се изкара цѣлата зима, но ги купи прѣзъ м. октомврий и слѣдователно не на такава ев-

тина цѣна и количеството, което ти купи, нѣма да стигне, ти материялно ще отговаряш“, и да го изправиш за това да отговаря прѣдъ съдъ — азъ мисля, че въ такъвъ случай държавата изпада въ едно извънредно фалшиво положение. Да искате единъ чиновникъ да ви отговаря за това, че не билъ прѣдвидливъ! Ами ози, който е билъ надъ него, защо не е билъ прѣдвидливъ своевременно да освободи държавата отъ единъ такъвъ недобросъвестенъ или недостатъчно уменъ и прѣдвидливъ държавенъ служителъ?

И заради туй азъ мисля, че што единъ такъвъ процесъ не може да бѣде прокарашъ прѣзъ никакво съдилище. Това ще бѣде само една лоша атестация за държавата и само ще се лъжемъ, че тукъ има прѣдвидена нѣкаква си материялна отговорностъ, а въ сѣщностъ това ще бѣде освобождение на г. г. голѣмитѣ бюрократи отъ това да си отварятъ тѣ очитѣ за онѣзи, които сѣ поставени подъ тѣхно разпореждане. И заради туй азъ, макаръ че признавамъ, че тукъ въ чл. 43 има една добра мисълъ, но това не е материятъ за законъ; то е едно благопожелание и въ краенъ случай най-много то може да послужи да се освободи голѣмиятъ отъ отговорностъ, защото сваля отговорността върху по-малкия.

И заради туй азъ мисли, че по-добъръ е да се анелира и да се държи винаги въ управлението на това — да се слѣди за прѣдвидливостта и акуратността на чиновниците, отколкото да се пишатъ такива закони, които не могатъ да иматъ никакво значение. Разсилните ще бѣдатъ прѣдставени прѣдъ съдилищата, а не началниците.

Прѣдседателъ: Попеже г. Стояновъ нѣ е направилъ писмено прѣдложение, съгласно правилника, . . .

П. Стояновъ (р): Прѣдложението ми е да се заличи цѣлния чл. 43.

Прѣдседателъ: . . . полагамъ чл. 43 на гласуване, както се докладва. Които приематъ чл. 43, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава VI.

„Изплащане и оправдаване на разходите.“

„Чл. 44. За изпълнението на бюджета на всѣко министерство и на св. Синодъ се прѣдвижда по едно бюджетно-контролно отдѣление съ единъ началникъ, нужния брой контролбори и необходимия за службата другъ персоналъ. Дирекциите при министерствата могатъ да иматъ отдѣлни бюджетно-контролни отдѣления. Управленията по военното вѣдомство, както и други отдѣлни служби на вѣдомствата, могатъ да иматъ отдѣлни счетоводства, начело на които стоятъ контролборъ-счетоводители.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 44, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 45. Началниците на бюджетно-контролните отдѣления при министерствата, дирекциите, Св. Синодъ и пр., контролборите и книговодителите при тѣхъ, началниците на служби по контролата на приходите въ централните управления и тѣхните помощници, контролборъ-счетоводителите, тѣхните помощници и книговодителите при фондовете и др. отдѣлни служби, при Народното събрание, Народния театръ, Държавната печатница и мината „Перникъ“, сѣ органи на Министерството на финансите. Тѣ се назначаватъ и уволняватъ отъ министра на финансите и сѣ дисциплинарно зависими напълно отъ него.“

С. С. Бобчевъ (ш): Какво е станало съ послѣдните двѣ алинеи?

Министъръ М. Турлаковъ: Тѣ се зачеркватъ, защото сѣ материя отъ общия законъ за чиновниците.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 45, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 46. За началници на бюджетно-контролните отдѣления при министерствата, дирекциите и др. се назначаватъ лица, които отговарятъ на общите условия по закона за държавните служители, иматъ завършено висше (юридическо, финансово, математическо) образование и сѣ изслужили поне 9 години като контролбори (докладчици) въ Върховната смѣтна палата, подначалници въ отдѣлението за отчетността, контролбори по отчетността (държавни контролбори и помощници-счетоводители), финансови инспектори, финансови началници. При липса на такива кандидати може да се назначаватъ и лица съ сръдно образование, ако сѣ изслужили поне 15 години на горѣозначените длѣжности.“

„За контролборъ-счетоводители въ подвѣдомствени учрѣждения се назначаватъ лица, които отговарятъ на общите условия по закона за държавните служители, иматъ завършено сръдно образование и сѣ изслужили 9 години на отчетническа длѣжностъ.“

„За контролбори по отчетността се назначаватъ лица, които отговарятъ на общите условия по закона за държавните служители, иматъ най-малко пълно сръдно образование и сѣ изслужили поне 3 години на сродна длѣжностъ.“

„Лицата, които настоящия законъ заваря на служба, макаръ и да не отговарятъ на прѣдвидените ценове, не подлежатъ на уволнение по тази причина.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 46, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 47. Работата на бюджетно-контролните отдѣления по изпълнението на бюджета се състои въ слѣдващото:

а) да съставляватъ бюджетния проект на надлежното министерство, дирекция и пр., възъ основа на свѣдѣнията на отдѣлните служби при тѣхъ и съгласно съ прѣдписанията на тоя законъ;

б) да участвуватъ въ работите по приготвянето на законопроекти и проекто-правилници за службите по вѣдомството, при което служатъ, и да изучаватъ и долагатъ, едновременно на надлежния министъръ и на министра на финансите, финансовите послѣдствия, които би настали отъ прилагането имъ, както и доколко проекто-правилниците сѣ съгласни съ бюджета и съ законоположенията по отчетността;

в) да прѣглеждатъ прѣдварително книгата, съ които се създаватъ и признаватъ задължения за държавното съкровище, да ги визиратъ, когато намѣрятъ, че сѣ съгласувани съ прѣдписанията на законите, и да водятъ смѣтка за сключените задължения;

г) да провѣрватъ исканията за изплащане държавни разходи и да приготвятъ платежни заповѣди за това, съгласно съ прѣдписанията на слѣдващия членъ;

д) да участвуватъ въ разглеждането на каквито и да е рекламации и оплаквания отъ прѣдприемачи;

е) да слѣдятъ и изискватъ редовно оправдаване на сумите, отпуснати въ авансъ;

ж) да извършватъ изобщо всичко по изпълнението на бюджета на надлежното министерство или дирекция, съгласно съ прѣдписанията на тоя законъ;

з) да слѣдятъ за правилното и своевременното събиране и внасяне на приходите по надлежните вѣдомства;

и) да даватъ всички свѣдѣния за приходите, за задълженията, за произведените и изплатени разходи и др., които имъ се поискатъ отъ Министерството на финансите;

к) да долагатъ на надлежния министъръ и на министра на финансите, когато при изпълнение на коя да е отъ горните длѣжности посочатъ неправилности и тѣ не бѣдатъ отстранени отъ надлежните длѣжностни лица.

„За неизпълнение на тия разпореждания виновниятъ началникъ на бюджетно-контролно отдѣление или надлежния контролборъ, освѣнъ гражданската отговорностъ, която има, подлежи и на дисциплинарно наказание — най-малко на глоба една четвъртъ отъ мѣсечната му заплата.“

„На сѣщата отговорностъ и наказание се подлага и всѣко друго длѣжностно лице, което липси бюджетно-контролното отдѣление отъ възможностъ да изпълни кое да е задължение по тоя членъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 47, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 48. Прѣди да се издаде платежна заповѣдъ, контролоритѣ, подъ надзора и ръководството на началника на бюджетно-контролното отдѣление, сж длъжни да провѣрятъ:

а) че задълженето на съкровището да плати сумата е станало правилно — съгласно съ прѣдписанията на законитѣ;

б) че работата или доставката, за която трѣбва да се плати, е извършена и че извършването и приемането ѝ сж станали споредъ прѣдписанията на законитѣ и специалнитѣ условия;

в) че въобще съ произвеждането на разхода никой законъ не се нарушава;

г) че искането не е покрито съ давностъ и че срѣщу него държавата нѣма да прихваща никакви суми;

д) че исканата сума се отнася къмъ съответния параграфъ на бюджета и че съ отпущането ѝ нѣма да се прѣвизи разрешенія кредитъ;

е) че разходътъ е подкрѣпенъ съ редовни оправдателни документи, съгласно съ правилника за прилагане на тоя законъ.

„Цивилната листа на Негово Величество Царя се оправдава само съ разписка отъ интенданта на Двора.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 48, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 49. Когато бюджетно-контролното отдѣление забѣлжи нередовности, поисква изправленieto имъ отъ надлежнитѣ учрѣждения и, ако и слѣдъ това има причини, по които не може да се издаде платежна заповѣдъ, долага на надлежния министъръ и ако и той не уважи искането му, отнася въпроса съ писменъ мотивиранъ докладъ до министра на финанситѣ и се освобождава отъ отговорностъ, като постъпни съобразно съ заповѣдта му.“

„Въ случай че надлежниятъ министъръ не е съгласенъ съ рѣшението на министра на финанситѣ, може да отнесе въпроса съ писменъ докладъ въ Министерския съветъ за разрешенie, като увѣдомява за това министра на финанситѣ.“

„Началникътъ на отдѣлението за бюджета и отчетността въ Министерството на финанситѣ е длъженъ, когато забѣлжи, че нѣкоя служба отъ същото или отъ друго министерство разрешава неправилно и незаконосъобразно нѣкои въпроси, свързани съ интереситѣ на държавното съкровище, да доложи съ писменъ мотивиранъ докладъ на министра на финанситѣ и се освобождава отъ отговорностъ, като постъпни съобразно съ заповѣдта му.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 49, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 50. Министритѣ, или опълномощенитѣ отъ тѣхъ лица, могатъ да разрешаватъ само чрѣзъ платежни заповѣди да се отпусчатъ суми за разходване, и то само отъ разрешенитѣ бюджетни и извънбюджетни кредити.“

„Всѣка платежна заповѣдъ, издадена отъ министра или отъ опълномощено отъ него лице, се подписва отъ началника на бюджетно-контролното отдѣление или отъ контролора, който е провѣрилъ документитѣ.“

„Въ платежнитѣ заповѣди се отбѣлзва какви одрѣжки има да се направятъ отъ сумитѣ по тѣхъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 50, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 51. За суми, платени на лица, които нѣматъ право на тѣхъ, сж отговорни солидарно контролоритѣ, които сж провѣрили оправдателнитѣ документи, и лицата, които сж получили сумата.“

„Всички суми, платени неправилно или по погрѣшка, се връщатъ въ съкровището, или отъ получателитѣ, или отъ отговорнитѣ контролори. Контролоритѣ иматъ право да събератъ внесенитѣ отъ тѣхъ въ съкровището неправилно изплатени суми отъ лицата, на които сж изплатени. Това събирание става по силата на издаденитѣ отъ Върховната смѣтна палата постановления и по реда установенъ за привеждане въ изпълнение тия постановления.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 51, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 52. Издаденитѣ платежни заповѣди се изпращатъ направо на Върховната смѣтна палата за визиране. Тѣ се придружаватъ отъ нужнитѣ оправдателни документи, освѣтъ ако сумитѣ се отпусчатъ въ авансъ.“

„Палатата позволява изплащането на сумитѣ само по ония платежни заповѣди, които се отнасятъ до бюджетни или извънбюджетни кредити, разрешени съгласно съ прѣдписанията на тоя законъ, и които се придружаватъ, освѣтъ ако сумитѣ се отпусчатъ въ авансъ, съ достатъчни и редовни оправдателни документи. Тя е гражданска отговорна за венчки суми, които би допуснала да се платятъ незаконно.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 52, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 53. Бюджетно-контролнитѣ отдѣления и Върховната смѣтна палата иматъ право да изискватъ, при издаване и визиране платежнитѣ заповѣди, да имъ се прѣдставятъ венчки документи, които тѣ считатъ, че ще ги освѣтлятъ върху правилността на разхода. Въ съмнителни случаи тѣ иматъ право да произведатъ обстоятелствена провѣрка на документитѣ на мѣстото, било чрѣзъ своитѣ органи било чрѣзъ други финансови органи. Подобна провѣрка на оправдателнитѣ документи Палатата има право да произведе и относлъ, при провѣряване отчетнитѣ на отчетницитѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 53, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 54. Когато Върховната смѣтна палата въ общо събрание откаже да визира нѣкоя платежна заповѣдъ, понеже намира произвеждането на разхода за незаконосъобразно, министърътъ на финанситѣ може, по искането на надлежния министъръ, да внесе въпроса въ Върховната смѣтна палата за повторно разглеждане, въ който случай рѣшението ѝ е окончателно.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 54, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 55. Върховната смѣтна палата слѣдъ като провѣри и намѣри за редовни оправдателнитѣ документи, визиращи платежнитѣ заповѣди, записва ги въ книгитѣ си (партидна и контролна книга за аванситѣ) и ги изпраща на Министерството на финанситѣ, държавно смѣтководство.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 55, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 56. За изплащане сумитѣ по визиранитѣ отъ Върховната смѣтна палата платежни заповѣди Министерството на финанситѣ издава чекове и ги изпраща на съответнитѣ клонове и агентури на Българската народна банка, а самитѣ платежни заповѣди — на кредиторитѣ.“

„Банката изплаща венчки държавни разходи само срѣщу изпратенитѣ ѝ отъ Министерството на финанситѣ чекове, слѣдъ като ѝ се прѣдставятъ съответнитѣ на тѣхъ платежни заповѣди. Тя не се грижи за оправдаването на разходитѣ, не получава оправдателни документи и не дължи обяснения на въпроси възпъ отъ плащането на сумитѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 56, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 57. Когато върху сумата по нѣкоя платежна заповѣдъ е наложенъ секвестъръ и правомощното лице, като знае това, не се явява да прѣдстави платежната заповѣдъ, банката, слѣдъ като го покани и лицето не се яви въ дадения му срокъ, изтегля сумата само възпъ основа на чека и като изпрати дължимата сума на надлежния държавенъ бирникъ или съдебенъ приставъ, остатъкътъ, ако има такъвъ, възстановява на кредитъ. Получената отъ бирника или пристава квитанция, въ такъвъ случай, служи вмѣсто разписка отъ правомощния за получаване сумата.“

„Въ таква случаи банката изпраща на държавното сметководство, вмѣсто платежна заповѣдь, квитанция отъ бирника или пристава и единия екземпляръ отъ вносниа листъ за възстановената сума, ако има такава, придружени съ особено писмо, въ което се излагатъ всички свѣдѣния, съдържащи се въ съответния чекъ. Върху чека, който остава въ банката вмѣсто разписка отъ правоимащия за получаване сумата, се отбѣлзватъ номерата и датитѣ на квитанцията и на вносниа листъ за възстановената сума.“

Прѣдседателъ: Конто приематъ чл. 57, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 58. За по-бързото изплащане на издадени вече и визирани отъ Върховната смѣтна палата платежни заповѣди, Министерството на финанситѣ може да заповѣда да се отпусне сумата по тѣхъ срѣщу разписа.“

„Заплатитѣ на държавнитѣ служители се изплащатъ срѣщу разписки по открити отъ министра на финанситѣ кредити прѣдъ надлежитѣ банкови клонове и агентури.“

Прѣдседателъ: Конто приематъ чл. 58, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 59. Платежни заповѣди се издаватъ за изплащане само на извършени работи или доставки.“

„Държавата не дължи лихви за закъсѣло изплащане, освѣнъ при изплащане суми за постройки и други строежи. Въ този случай, ако въ продължение на два мѣсеца отъ датата на установяване правото на прѣдприемача да получи сумата, тя не му бѣде изплатена, той има право на лихва 8% годишно отъ деня на изтичане горния двумѣсечен срокъ. Същата лихва се плаща и за закъсѣло връщане на гаранцията взета за обезпечение изпълнението на прѣдприятието. Лихвата и въ двата случая се плаща отъ сѣщия кредитъ.“

Прѣдседателъ: Конто приематъ чл. 59, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 60. Платежни заповѣди за отпусане суми въ авансъ се издаватъ само на длъжностни лица за изплащане на разходи, извършвани направо отъ учрѣжденията (гл. XVII).“

„Може да се отпуснатъ аванси срѣщу гаранции и за доставки отъ странство по силата на сключени договори.“

„Размѣрътъ на отпуснатитѣ аванси по единъ и сѣщи параграфъ, за една и сѣща работа, на едно и сѣщо учрѣждение или длъжностно лице, не може да надмине 100.000 л. наведнажъ. Не се отпуска втори авансъ, докато не се оправдае първиятъ. Срокътъ за оправдаване аванситѣ прѣдъ надлежитѣ министерства е четири мѣсеца отъ датата на издаване платежнитѣ заповѣди.“

„Платежни заповѣди за отпусане суми въ авансъ се издаватъ само до 20 мартъ. Аванситѣ по платежни заповѣди издадени слѣдъ 1 февруарий се оправдаватъ до 1 юний.“

„Министърътъ на финанситѣ може да разрѣши да се отпуснатъ аванси въ размѣръ по-голямъ отъ опрѣдѣления или да се отпуснатъ втори аванси, прѣди да сѣ оправдани първитѣ, както и да продължи срока за оправдаванетоъ имъ, ако разпоредителитѣ му прѣдставятъ неизбѣжнитѣ причини за необходимостта отъ таква аванси и той ги уважи.“

Прѣдседателъ: Конто приематъ чл. 60, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 61. За неоправданитѣ въ опрѣдѣления срокъ аванси, министърътъ на финанситѣ съобщава на Върховната смѣтна палата, за да издаде постановление за неиздѣлжение на лицата, които сѣ получили аванситѣ. Освѣнъ това, министърътъ на финанситѣ налага на тия лица глоба въ размѣръ 1% мѣсечно върху неоправданата сума за прѣзъ венчното врѣме на закъсненнето. Тѣзи постановления се прилагатъ по отношение на всички неоправдани авансови суми, независимо отъ това дали сѣ отпуснати прѣди или слѣдъ влизането на закона въ сила и независимо отъ начина на отпусането имъ: съ платежна

заповѣдь или срѣщу врѣмenna разписка отъ банката, или отъ касата на учрѣдението.“

„За оправдаванетоъ на сумитѣ, отпуснати въ авансъ прѣди влизането въ сила на закона отъ 8 мартъ 1911 г., надлежитѣ министерства опрѣдѣлятъ нови срокове, слѣдъ влизането въ сила на настоящия законъ, слѣдъ изтичането на които срокове се издава постановление за неиздѣлжение, и се налага прѣдвидената глоба.“

Прѣдседателъ: Конто приематъ чл. 61, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 62. Когато при провѣрка на оправдателни документи, прѣдставени отъ министерствата, дирекциитѣ и фондоветѣ за оправдаване и оформяване на разходи, изплатени чрѣзъ платежни заповѣди въ авансъ, или приложени къмъ платежни заповѣди, издадени за оправдаване на разходи изплатени срѣщу разписки, Върховната смѣтна палата намѣри неправилности или нередовности тя визираща документитѣ и платежнитѣ заповѣди за оформяване на разхода, като смѣшворѣменно държи постановление за неиздѣлжение на отговорнитѣ по чл. 51 лица.“

Прѣдседателъ: Конто приематъ чл. 62, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 63. Неправилно взети, повече получени и остатъци отъ авансови суми, ако се повърнатъ въ съкровището докато трае бюджетното упражнене, къмъ което се отнасятъ, се възстановяватъ въ кредита на министерството, но бюджета на което сѣ били отпуснати.“

„Ако ли таква суми се внесатъ слѣдъ сключванетоъ на бюджетното упражнене, тѣ се записватъ на приходъ по текущия бюджетъ въ параграфа за разнитѣ непрѣдвидени подъ наименование: остатъци отъ суми, отпуснати по сключени бюджети.“

Прѣдседателъ: Конто приематъ чл. 63, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 64. Когато учрѣждения отъ едно вѣдомство взематъ за свои нужди прѣдмети отъ други вѣдомства, които сѣ ги набавили отъ свои кредити, стойността имъ се изплаща, като сумитѣ по издаденитѣ платежни заповѣди се възстановяватъ на кредитъ по съответния параграфъ на бюджета на министерството, отъ което сѣ взети прѣдметитѣ.“

Прѣдседателъ: Конто приематъ чл. 64, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 65. Когато наличността на държавното съкровище е недостатъчна за изплащане на платежни заповѣди по нетърпящи отлагане разходи, министърътъ на финанситѣ има право да издава на кредиторитѣ врѣмenni съкровищни бонове въ размѣръ на отпуснатитѣ имъ съ платежни заповѣди суми. Размѣрътъ на лихвата върху сумата се опрѣдѣля отъ Министерския съвѣтъ, а срокътъ за изплащането имъ е докрая на бюджетното упражнене.“

Прѣдседателъ: Конто приематъ чл. 65, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 66. Подробнитѣ правила за задѣлжаване държавното съкровище въ разходи и за произвеждане на сключитѣ се опрѣдѣлятъ отъ министра на финанситѣ въ правилникъ.“

„Правилата за оправдаване извършенитѣ държавни разходи се опрѣдѣлятъ отъ министра на финанситѣ въ съгласие съ Върховната смѣтна палата, като се взематъ прѣдъ видъ и мнѣнията на отдѣлитѣ вѣдомства и служби.“

„Освѣнъ другитѣ подробности, въ тѣзи правилници се опрѣдѣля кои сѣ „редовнитѣ оправдателни документи“ при различнитѣ видове държавни разходи. Тѣзи правила трѣбва да гарантиратъ бърза провѣрка въ смисълъ, че разходванитѣ суми сѣ отишли за цѣльта, за която сѣ били отпуснати и че, когато сѣ дадени за веществени разходи, за работи или доставки, добитото отъ държавата съответствува на дадената сума.“

„Въ тѣзи правилници може да бѣде опрѣдѣлено сѣщо, щото Върховната смѣтна палата да не провѣрѣва, освѣнъ когато тя понека, извѣстни видове разходи и приходи. Въ послѣдния случай правилницитѣ опрѣдѣлят кон органи ще извършват провѣрката, вмѣсто Върховната смѣтна палата, подъ пейния надзоръ и унѣтване.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 66, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 67. Бюджетнитѣ разходи на държавнитѣ банки и разходитѣ на общинитѣ и окрѣжията и др. общественн учрѣждения се произвеждатъ и оправдаватъ по наредбитѣ за държавнитѣ разходи, съ изключенята, прѣдвидени въ специалнитѣ за тия учрѣждения закони и правилници.“

„Въ всѣки случай наредбитѣ за тия учрѣждения трѣбва да сѣ издадени или одобрени отъ съответния министъръ въ съгласие съ министра на финанситѣ и да спазватъ прѣдписанието на чл. 66 алинея трета отъ настоящия законъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 67, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава VII.

„Отчетници и отчети.“

„Чл. 68. Лицата, които събиратъ и приематъ или даватъ и разходватъ държавни суми, цѣнности и материяли, както и лицата, на които сѣ повѣрени държавни складове, стопанства и експлоатации, сѣ отчетници, поради самия фактъ, че имъ е възложена подобна работа.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 68, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 69. Отчетницитѣ се дѣлятъ на двѣ категории:
а) отчетници отговорни прѣдъ надлежнитѣ министри, и
б) отчетници отговорни прѣдъ министра на финанситѣ и подеждими на Върховната смѣтна палата.“

„Съ указъ, по докладъ на министра на финанситѣ, въ споразумѣние съ надлежния министъръ и Върховната смѣтна палата, се опрѣдѣля кои длѣжностни лица по едно вѣдомство сѣ отчетници отъ първата категория и кои отъ втората. Лицата, на които се възложи случайно да извършатъ работа, за каквато се говори въ чл. 68, сѣ отчетници отъ първата категория.“

„Длѣжностнитѣ лица, които събиратъ държавни приходи, по което и да е вѣдомство, сѣ отчетници прѣдъ министра на финанситѣ и подеждими на Върховната смѣтна палата. Това не се отнася до лица, които събиратъ приходи подъ отговорностъ на своето началство.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 69, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 70. Управителнитѣ съвѣти на държавнитѣ банки по отношение на бюджетнитѣ си и лицата, които събиратъ приходитѣ и произвеждатъ разходитѣ на градежитѣ общини и на окрѣжитѣ постоянни комиси, сѣ отчетници прѣдъ Върховната смѣтна палата.“

„Лицата, които събиратъ приходитѣ и произвеждатъ разходитѣ на селскитѣ общини, сѣ отчетници прѣдъ окрѣжитѣ постоянни комиси.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 70, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 71. Съ цѣноститѣ и материялитѣ въ държавнитѣ складове и стопанства, прѣдприятия и пр., ако тѣ не сѣ прѣдизначени за продажба, се задоволѣватъ изключително държавни нужди. Заповѣди, противни на това и неосновани на законъ, не се изпълняватъ.“

„Хранителни произведения отъ държавни стопанства може да се отпущатъ на личния съставъ при сѣщитѣ, срѣщу заплащане, по наредба, одобрена отъ надлежния

министъръ, и по цѣни опрѣдѣлени, въ зависимость отъ пазарнитѣ цѣни, отъ комиси, въ съставъ: по единѣ прѣдставителъ на стопанството, на финансовата и на общинската властъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 71, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 72. Отчетницитѣ сѣ отговорни за повѣренитѣ имъ суми, цѣности и материяли и то както за тѣхното количество, така и за тѣхния видъ и качество.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 72, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 73. Никое лице, което борави съ държавни суми, цѣности и материяли, не може да се освободи отъ отговорностъ за установени липси, ако не се докаже, че това е било вслѣдствие на непреодолима сила (force majeure), или на извършено прѣстѣпление и че всичкитѣ прѣдписани отъ закона прѣдпазителни мѣрки сѣ били взети.“

„Докато се докаже произхода на липсата, надлежниятъ министъръ взима мѣрки срѣмо отговорното лице, за да се обезпечи вземането на съкровището.“

„Ако отчетникътъ не може да се държи отговоренъ за липсата, тя остава за смѣтка на държавата.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 73, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 74. Лицата, на които е възложено да контролиратъ смѣткитѣ по паричната и веществената части, сѣ отговорни за веѣка загуба, която държавата прѣтърпи вслѣдствие ненаврѣменна или невнимателна провѣрка. Сумата, за която въ тоя случай е отговорно длѣжностното лице, се опрѣдѣля съ мотивирана заповѣдъ на министра на финанситѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 74, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 75. Държавата е отговорна за загубенитѣ или злоупотребенитѣ отъ нейнитѣ служители суми, цѣности и материяли, които частни лица сѣ имъ провѣрили по дѣлата си като на такива и въ границитѣ на закона, но тя има право да събере изгубенитѣ или злоупотребени суми, цѣности и материяли отъ отговорнитѣ длѣжностни лица и гарантитѣ имъ по начинъ, опрѣдѣленъ въ чл. 82, безъ да чака да се поискатъ тѣ отъ частнитѣ лица, на които принадлежатъ.“

„Ако гаранцитѣ на отговорнитѣ длѣжностни лица бждатъ недостатъчни, или пъкъ ако нѣматъ гаранции, държавата се ползува съ обща привилегия върху имуществата имъ, съгласно съ чл. 81.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 75, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 76. Въ края на всѣки мѣсець бюджетно-контролнитѣ отдѣления при министерствата и дирекцитѣ прѣдставляватъ въ Министерството на финанситѣ и на Върховната смѣтна палата вѣдомости за положението на бюджетнитѣ и извъбюджетнитѣ кредити. Освѣнъ сумитѣ на издаденитѣ по всѣки параграфъ платежни заповѣди, закрититѣ и възстановени суми, въ тия вѣдомости, въ особени графи, се показва за какви суми сѣ поети задѣлжения и на какви суми възлизатъ останалитѣ свободни кредити.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 76, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 77. Всички отчетници прѣдставляватъ най-късно до 1 юлий отчетъ за извършенитѣ отъ тѣхъ прѣзъ изтеклата финансова година приходни и разходни операции, придружени съ установенитѣ отъ специални правилници оправдателни документи за прихода. Отчетницитѣ отъ пър-

вата категория дават отчетъ на надлежния министър, а тия от втората категория — направо на Върховната смѣтна палата.

„Въ специални правилници за всѣко вѣдомство се опрѣдѣля подробно кои отчетници, кога и за кое вѣрѣме какви отчети прѣдставляватъ на съответнитѣ министерства и на Върховната смѣтна палата.

„Ако отчетниците не прѣдставятъ отчетитѣ си въ прѣдвиденитѣ въ закона или въ специалнитѣ правилници срокове и не прѣдставятъ за това уважителни причини, подлежатъ на глоба, равна на $\frac{1}{2}$ отъ мѣсечната имъ заплата за всѣки закъсѣлъ мѣсець или частъ отъ него. Тази глоба се налага на отчетниците отъ първа категория — отъ надлежнитѣ министри, а на отчетниците отъ втора категория — отъ Върховната смѣтна палата.

„До опрѣдѣляне отчетниците съгласно съ чл. 69 и до изработване правилниците, за които е рѣчь въ настоящия членъ, отчетниците по досегашния законъ за отчетността по бюджета продължаватъ да бждатъ такива и да прѣдставляватъ отчети, както досега.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 77, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 78. Отчетитѣ по желѣзницитѣ, пристанищата, пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ се провѣрватъ въ Министерството на желѣзницитѣ, а резултатътъ отъ тая провѣрка се изпраща на Върховната смѣтна палата въ шемени изложения.

„Палатата се произнася по тѣхъ, слѣдъ като ги провѣри. Тя има право да провѣрва тия изложения по документитѣ въ министерството.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 78, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 79. Отчетътъ на Българската пародна банка, подкрѣпенъ съ отдѣлнитѣ отчети на кловетѣ и агентуритѣ ѝ, и придруженъ съ заключението на провѣрителния свѣтъ, който, съгласно съ закона за банката, провѣрва смѣтнитѣ имъ, се изпраща на министра на финанситѣ, който се произнася окончателно.

„По сѣщия начинъ се постѣпва и съ отчета на Българската централна кооперативна банка.

„Отчетътъ на Българската земеделска банка се провѣрва отъ комисия, назначена отъ министра на земедѣлнето и се одобрява отъ сѣщия.

„Когато при провѣрката на отчетитѣ на държавнитѣ банки надлежнитѣ провѣрителни свѣти или комисии намѣрятъ, че пѣкон дѣлжностни лица слѣдва да се държатъ отговорни за пѣкакви суми, съставятъ актове, поискватъ обяснения по тѣхъ отъ провинцитѣ лица и ги изпращатъ на Върховната смѣтна палата за издаване постановления за неиздѣлжения. Последнитѣ се привеждатъ въ изпълнение по наредбитѣ на закона за Върховната смѣтна палата.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 79, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 80. Отчетниците на общинитѣ и на окръжията, както и на учрѣжденията, които иматъ самостоятелни бюджети (чл. 4), прѣдставляватъ отчетитѣ си по реда, установенъ въ специалнитѣ за тѣхъ закони и правилници. Прѣдписанията за отчетниците по настоящия законъ се прилагатъ и спрѣмо тѣхъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 80, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 81. Държавното съкровище има привилегия надъ имуществата на всѣки отчетникъ, както и надъ имуществовата на всѣко дѣлжностно лице, което макаръ и да не му е било възложено да борави непосредствено съ суми, цѣнности и материяли, но съ дѣйствието си е причинило прѣко или косвено щета на съкровището.

„Съдилищата и нотарнатитѣ, къмъ които Министерството на финанситѣ или органитѣ му се обръщатъ съ искане да се наложи обща или частична възбрана върху имо-

титѣ на пѣкое дѣлжностно лице, изпълняватъ незабавно искането на министерството.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 81, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 82. Неиздѣлженията на дѣлжностнитѣ лица се установиватъ отъ компетентнитѣ контролни учрѣждения и лица — Върховната смѣтна палата, финансовитѣ инспектори, ревизоритѣ по надлежнитѣ вѣдомства и др.

„Въ документитѣ, които установиватъ неиздѣлженията — постановления, актове, протоколи и др. такива — се показва точно неиздѣлжената сума, кому принадлежи тя и слѣдващата се за нея лихва, смѣтана по 10%, както и датата, отъ която почва да тече.

„По неиздѣлженията, констатирани отъ Върховната смѣтна палата и отъ финансовитѣ инспектори, както и отъ органи, облѣчени съ права на финансови инспектори, се слѣдва процедурата, прѣдвидена въ устройственитѣ закони за Върховната смѣтна палата и за финансовата инспекция. Когато обаче неиздѣлженията се констатиратъ отъ други компетентни органи, поискватъ се отъ задѣлженитѣ лица обяснения и слѣдъ това се изпращатъ книгата на Министерството на финанситѣ. Последното, ако намѣри, че дѣйствително има неиздѣлжения, издава постановления и поканва отговорнитѣ лица и поржчителитѣ имъ да внесатъ доброволно сумитѣ въ двуседмиченъ срокъ отъ деня на поканата или да обжалватъ постановлението чрѣзъ него — министерството — въ сѣщия срокъ прѣдъ надлежния апелативенъ съдъ.

„Ако задѣлженитѣ дѣлжностни лица или поржчителитѣ имъ обжалватъ постановленията на Министерството на финанситѣ, последното изпраща книгата на надлежния апелативенъ съдъ който се произнася за неиздѣлженията съ окончателно рѣшение въ срокъ отъ единъ мѣсець.

„Необжалванитѣ постановления на Министерството на финанситѣ се привеждатъ въ изпълнение по реда за събиране прѣжитѣ данъци.

„Всички прѣписки по събиране неиздѣлженията отъ гаранцитѣ на чиновницитѣ се съредоточаватъ и водятъ въ бюрото за гаранцитѣ при Министерството на финанситѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 82, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава VIII.

„Гаранции на отчетниците.“

„Чл. 83. Лицата, които събиратъ, пазятъ и разходватъ държавни и обществени суми, цѣнности и материяли, по което и да е вѣдомство, даватъ за службитѣ си гаранции.

„На подобни дѣлжности по военното вѣдомство се назначаватъ граждански лица.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 83, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 84. Прѣдставляванитѣ отъ дѣлжностнитѣ лица гаранции служатъ да обезпечатъ вземанията, които съкровището може да има противъ тѣхъ като отчетници.

„Дадената гаранция важи въ размѣръ на сумата, за която е гарантирано и въ тоя размѣръ обезпечавана не само събирането на неиздѣлжената сума, но и последвалитѣ поради това неиздѣлжение лихви и съдебни и други разходи.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 84, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 85. Министърътъ на финанситѣ опрѣдѣля съ заповѣдъ, по искане на надлежнитѣ министерства, за кои дѣлжности се изисква гаранция и въ каквъ размѣръ. Заповѣдъта се обнародва въ „Държавенъ вѣстникъ“.

„Гаранция, размѣрътъ на която не надминава 3.000 л., трѣбва да бжде отъ видоветѣ по букви а, б, в, и г на чл. 87, т. е. реална; отъ 3.000 до 6.000 л. — 3.000 л. реална, оста-

тъкът може да бъде в лично поръчителство — буква Д на същия чл. 87; ако гаранцията е на сума по-голяма от 6.000 л., половината може да бъде в лично поръчителство.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 85, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 86. Никое лице не се допуска да заеме длъжностъ, за която се иска гаранция, прѣди да прѣдстави такава.

„Въ извънредни случаи, надлежниятъ министъръ може да разреша иъкое лице да заеме такава длъжностъ, безъ да прѣдстави изискваната гаранция по съ условие, че въ продължение на единъ мѣсець отъ заемане на длъжността ще я прѣдстави; въ противенъ случай се увольнява отъ длъжностъ. Това изключение не се отнася до каснеритѣ и до всички други лица, които приематъ или плащатъ суми.

„Лицата, които допуснатъ отчетникъ да постъпи на длъжностъ, безъ да е далъ изискуемата се гаранция, сж отговорни наравно съ отчетника за всички загуби, които би прозлѣзли отъ това.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 86, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 87. Гаранциитѣ биватъ:

- а) въ пари;
- б) въ свидѣтелства, издадени отъ държавнитѣ банки срѣщу срочни влогове;
- в) въ български държавни и други гарантирани отъ държавата цѣнни книжа по номиналната имъ стойностъ;
- г) въ недвижими имоти;
- д) въ лично поръчителство на състоятелни лица.

Залозитѣ по точки а, б и в се внасятъ въ държавнитѣ банки, срѣщу установенитѣ за това удостоверения, като се спазватъ прѣдписанията на чл. 173 отъ настоящия законъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 87, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 88. Залагането на недвижими имоти става съ декларации отъ лицата, назначени на служба, ако имотитѣ сж тѣхни, или съ поръчителства отъ лицата, на които имотитѣ принадлежатъ, по установенитѣ отъ Министерството на финанситѣ образци.

„Недвижимитѣ имоти трѣбва да сж свободни отъ веѣкакви задължения.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 88, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 89. За да бъдатъ приети за редовни, декларациитѣ и поръчителствата трѣбва да сж съставени точно по опрѣдѣленитѣ отъ министра на финанситѣ образци и да бъдатъ завѣрени, както слѣдва:

а) отъ общинското управление, по мѣстонаходението на имота, което удостоверява, че имота се владѣе като собственостъ отъ лицата, които го залагатъ, на чие име е записанъ по книгитѣ на общината и каква е неговата оцѣнка въ основната книга за данъцитѣ; оцѣнката на сградитѣ се показва отдѣлно отъ тая на мѣстата, и

б) отъ надлежния нотариусъ или мирови съдия, въ съдебния районъ на който се намира имота, че подписитѣ сж на лицата, които го залагатъ, че послѣднитѣ, споредъ прѣдставения нотариаленъ документъ, надлежно вписанъ съгласно съ закона за ипотекитѣ и привилегитѣ, сж собственици на имота; че имота е свободенъ отъ веѣкакви ипотекы, възбраши, запрѣщение и задължения и за каква сума се залага.

„Когато лицата, които залагатъ имота, прѣматъ нотариаленъ документъ за собственостъ, нотариусътъ или мировиятъ съдия се ръководи отъ правилата, прѣдвидени въ чл. 34 на закона за нотариуситѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 89, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 90. Нотариусътъ или мировиятъ съдия вписва декларацията или поръчителството за залагане недвижимия имотъ въ входящия регистъръ и въ книгата за възбранитѣ върху недвижимитѣ имущества съгласно съ закона за ипотекитѣ и привилегитѣ.

„Това вписване създава за държавата вещни права, каквито установява първата ипотeka, безъ да е нужно да се подновява вписването.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 90, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 91. Недвижимитѣ имоти, заложенъ за гаранция на длъжностни лица, се приематъ по оцѣнката имъ въ основната книга за данъцитѣ. Съ същитѣ имоти може да се гарантира едновременно и за друга длъжностъ за същото или друго лице, ако стойността имъ позволява това.

„Покрититѣ недвижими имоти трѣбва да сж застраховани отъ пожаръ и то за стойностъ най-малко въ размѣръ на гаранцията. Застраховката имъ трѣбва да се продължава докато е въ сила гаранцията, за която сж заложенъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 91, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 92. Застрахователнитѣ дружества сж длъжни незабавно да уведомяватъ Министерството на финанситѣ за прѣкъснатитѣ, неуредени и неподновени застраховки, както и за погиването на частъ или на цѣли застраховани имоти, за които имъ е съобщено, че сж заложенъ за гаранция. Въ случай че не изпълнятъ това или изплатятъ застрахованата сума, тѣ оставатъ напълно отговорни срѣщу държавата.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 92, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 93. Личното поръчителство се съставя споредъ опрѣдѣления отъ министра на финанситѣ образецъ. Прѣди да се завѣри то отъ нотариуса или мировия съдия, общинското управление по мѣстожителството на поръчителитѣ удостоверява, че тѣ сж въ състояние да отговарятъ за сумата, за която гарантиратъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 93, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 94. Веѣка гаранция се прѣдставява чрезъ началника на длъжностното лице въ Министерството на финанситѣ. Послѣдното проверява полученитѣ гаранции, записва ги въ опрѣдѣленитѣ регистри и издава срѣщу тѣхъ на длъжностнитѣ лица, които сж ги прѣдставили, установенитѣ свидѣтелства.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 94, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 95. Гаранциитѣ може да бъдатъ дадени въ смисълъ да иматъ сила само за една извѣстна длъжностъ на едно мѣсто, или иъкъ за всички мѣста и длъжности по едно и също вѣдомство, за които се изнеква гаранция.

„При прѣмѣстване, ако гаранцията е ограничена или при назначение слѣдъ прѣкъсване, гаранциитѣ може да се подновяватъ. Подновяванетоъ става отъ самитѣ гаранции съ завѣрено по нотариаленъ редъ заявление до Министерството на финанситѣ. То може да стане и въ смисълъ, щото гаранцията да остане въ сила не само за новата длъжностъ на отчетника, но и за веѣка друга, където и да било по същото вѣдомство. Въ послѣдния случай, издаденото свидѣтелство срѣщу гаранцията, която се подновява, се връща въ Министерството на финанситѣ, за да се замѣни съ друго.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 95, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 96. Когато длъжностното лице бъде прѣмѣстено отъ една длъжностъ на друга съ по-голяма гаранция, и ако

гаранцията за първата длъжност е дадена въ смисълъ да важи и за новата, то може да прѣдстави допълнителна гаранция, вмѣсто да прѣдставлява нова такава за цѣлата сума. За допълнителната гаранция се издава отдѣлно свидѣтелство.

„Когато пъкъ длъжностното лице се прѣмѣсти отъ една длъжност на друга съ по-малка гаранция, разликата може да му се освободи, ако то поиска това и ако гаранцията е дѣлима и ако прѣдстави документи за отчитането си за старата длъжност. Въ такъвъ случай издаденото за първата гаранция свидѣтелство се връща въ Министерството на финанситѣ, за да се замѣни съ друго.“

Прѣседателъ: Които приематъ чл. 96, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 97. Гаранцията на длъжностното лице, което е отчетникъ прѣдъ Върховната смѣтна палата, се освобождава само слѣдъ окончателното произнесение на послѣдната върху правилността на вѣнчкитѣ му отчети и смѣтки за прѣзъ всичкото вѣрме на служенето му. Това окончателно прѣглеждане става най-късно въ годишенъ срокъ отъ дѣня на поискването за освобождаване на гаранцията.“

„Гаранцията на длъжностното лице, което не е отчетникъ прѣдъ Върховната смѣтна палата, се освобождава, слѣдъ като прѣминатъ му началникъ удостовѣри, че то е прѣдало длъжността си въ изправност.“

„Освобождаването на гаранцитѣ или на частъ отъ тѣхъ става съ заповѣдъ отъ министра на финанситѣ, въз основа на заявление отъ заинтересованитѣ лица, придружено съ документитѣ по настоящия членъ и свидѣтелството за гаранция.“

„Вписването въ книгата за възбранитѣ, изцѣло или частично, се заличава само по искане на Министерството на финанситѣ.“

„Личната, които издаватъ свидѣтелства и други актове за освобождаване гаранции на отчетници, оставатъ отговорни за неизпълненията, които би се оказали слѣдъ връщането на гаранцията, въ случай че не могатъ да се събератъ отъ отговорнитѣ отчетници, ако се установи, че при издаване на документитѣ сж показали умисѣлъ или небрѣжност.“

Прѣседателъ: Които приематъ чл. 97, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 98. Ако гаранцията на пѣкое длъжностно лице се оттегли всецѣло или отчасти отъ гаранцитѣ му, то тя остава въ сила още за три мѣсеца отъ дѣня, въ който е постъпило въ Министерството на финанситѣ заявлението за оттеглянето ѝ. Длъжностното лице, на което се оттегля гаранцията, трѣбва въ това вѣрме да прѣдстави нова, за да може да продължава да изпълнява службата си.“

„Дадена гаранция не може да бѣде оттеглена по-рано отъ една година слѣдъ приемането ѝ, но може да се замѣни съ друга въ вѣрмо вѣрме, ако на послѣдната се даде обратна сила и за вѣрмето, прѣзъ което длъжностното лице си е служило съ старата гаранция.“

Прѣседателъ: Които приематъ чл. 98, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 99. Гаранцитѣ, приети за редовни до влизането въ сила на настоящия законъ, оставатъ такива и за вѣ бъдаще.“

Прѣседателъ: Които приематъ чл. 99, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава IX.

„Сключване на бюджета.“

„Чл. 100. Платежни заповѣди за разходи по вѣрки бюджетъ се изплащатъ до 30 юний, на която дата се приключва бюджетното упражнене.“

„Ако кредиторитѣ на държавното съкровище не сж поискали докрая на бюджетното упражнене изплащането на издаденитѣ въ тѣхна полза платежни заповѣди, то

сумитѣ по тѣхъ се закриватъ, безъ обаче кредиторитѣ да губятъ правата си.“

„Тия суми, както и останалитѣ свободни кредити при сключването на бюджета, прѣставатъ да бѣдатъ въ разположение на министритѣ, считатъ се за несъществуващи и се закриватъ по книгитѣ на министерствата.“

„Разходи по задължения отъ сключени бюджети, се изплащатъ отъ кредита, прѣдвиденъ за тази цѣль въ слѣдващитѣ бюджети.“

Прѣседателъ: Които приематъ чл. 100, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 101. Сключването на бюджета се извършва съ законъ.“

„Законопроектътъ за тази цѣль, заедно съ обяснителни таблици, съдържащи бюджета, подраздѣленъ на глави и параграфи, се изпраца на Върховната смѣтна палата и се внася отъ министра на финанситѣ въ Народното събрание въ първата му редовна сесия слѣдъ сключването на бюджетното упражнене. Той се разглежда отъ Народното събрание заедно съ доклада на Върховната смѣтна палата по ещото бюджетно упражнене.“

„Когато бюджетътъ се сключи съ недостигъ, министърътъ на финанситѣ е длъженъ да покаже въ законопроекта за сключването му източници за покриване на недостига.“

Прѣседателъ: Които приематъ чл. 101, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 102. Къмъ законопроекта за сключването на бюджета се прилагатъ слѣднитѣ таблици:

а) за бюджетнитѣ и извънбюджетнитѣ приходи, които съдържаатъ: прѣдвиденитѣ приходи, установенитѣ суми за постъпване, постъпилитѣ и останалитѣ за прибиране суми;

б) за разходитѣ, която съдържа по министерства, глави и параграфи: разрѣшенитѣ бюджетни и извънбюджетни кредити, изплатенитѣ суми и останалитѣ неизползувани кредити;

в) за окончателнитѣ облози по прѣжитѣ данъци по видове на данъцитѣ;

г) за положението на държавнитѣ дългове;

д) за постъпилитѣ суми и произведенитѣ разходи отъ държавнитѣ заеми съ означение за какво сж разходвани сумитѣ;

е) за броя на стипендиянтитѣ и пенсионеритѣ и сумитѣ на изплатенитѣ отъ държавата стипендии и пенсии по категории;

ж) сравнителна таблица за общитѣ резултати отъ послѣднитѣ петъ сключени бюджети;

з) за положението на разнитѣ фондове, управлявани отъ държавата;

и) за положението (търговски баланси) на учрѣжденията, стопанствата, прѣдприятията и др. по чл. 4 отъ настоящия законъ, които иматъ отдѣлни бюджети.“

Прѣседателъ: Които приематъ чл. 102, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава X.

„Погасяване задълженията на държавното съкровище по давностъ.“

„Чл. 103. Противъ държавното съкровище не може да има принудително изпълнение.“

„Личната, които иматъ да взематъ отъ него суми по изпълнителни листове, се отнасятъ до надлежния държавенъ адвокатъ. Постѣднитѣ прѣбращатъ исканията имъ въ бюджетно-контролното отдѣление при министерството, по вѣдомството на което се отнася вземането.“

„Кредитори, които не прѣдвяватъ искане по листоветѣ си до 3 мѣсеца отъ датата, на която е влѣзло въ законна сила съдебното рѣшение губятъ право на лихви.“

Прѣседателъ: Които приематъ чл. 103, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 104. Всички вземания, които кредиторитѣ не сѣм понесали въ продължение на три години отъ края на финансовата година, къмъ които се отнасятъ, се погасяватъ. Това постановление не се отнася за сумитѣ, за които не е издадена платежна заповѣдъ до опрѣдѣления срокъ, но намѣса на администрацията или вслѣдствие на споръ прѣдъ съдилищата.

„Сума, която не се изтегля въ продължение на три години, слѣдъ като е била издавана платежна заповѣдъ по два бюджета, остава въ полза на държавното съкровище. Тригодишния срокъ започва отъ края на финансовата година, по която е била издадена първата платежна заповѣдъ. Това постановление не се отнася до платежни заповѣди, върху сумитѣ на които е наложенъ секвестъръ. Сумитѣ по такива платежни заповѣди се изтеглятъ въ края на бюджетното упражненіе отъ банковия директоръ или агентъ само възъ основа на чека, записватъ се въ депозитъ и се изплащатъ, когато съдилището рѣши кому да се платятъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 104, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 105. Суми, произходящи отъ неправилно или въ повече събрани данъци, връщането на които не бѣде поискано въ продължение на двѣ години отъ събирането имъ, оставатъ въ полза на държавното съкровище.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 105, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XI.

„Фондове.“

„Чл. 106. Всички фондове, образувани отъ държавни срѣдства и за държавни цѣли, се унищожаватъ, като остатѣцитѣ имъ се внасятъ на приходъ въ държавното съкровище, а пуждитѣ, които сѣм задоволявали досега тия фондове, се задоволяватъ отъ бюджетитѣ на съответнитѣ министерства. За унищожаването на фондоветѣ се иска рѣшение на Министерския съвѣтъ по докладъ на министра на финанситѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 106, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 107. Бюджетитѣ на пензионнитѣ фондове, на фондоветѣ „общински налози“, „общински пжтища“, за работнишки осигуровки, на спомогателни и посмъртни каси на държавни служители и на завѣщанитѣ за благотворителни цѣли фондове, които държавата управлява, се гласуватъ отъ Народното събрание, дѣто се внасятъ отъ министра на финанситѣ.

„Внасянето и пазенето на приходитѣ по тия фондове става съгласно съ прѣдписанията на чл. чл. 31 и 32 отъ тоя законъ, а разходитѣ по тѣхъ се произвеждатъ на общо основание, както държавнитѣ разходи, въ размѣръ на потребителитѣ срѣщу всеки фондъ приходи.

„Слѣдъ като се постигнатъ цѣлитѣ, за които сѣм основани тия фондове, остатѣцитѣ отъ сумитѣ по тѣхъ се внасятъ на приходъ въ държавното съкровище, освѣн ако въ учрѣдителнитѣ актове е поставено друго-яче.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 107, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„отдѣлъ II.

„За прѣдприятіята.

„Глава XII.

„Общи положения.

„Чл. 108. Прѣдприятіе по смисѣла на настоящия законъ е всеки покунка, продажба, даване или вземане подъ

наемъ, извършване, изработване или доставяне пѣщо за смѣтка на държавата или на обществени учрѣждения.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 108, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 109. Всички прѣдприятія за смѣтка на държавнитѣ учрѣждения, включително и държавнитѣ банки, се извършватъ чрѣзъ търгъ, публично и съ конкуретъ, като се спазватъ прѣдписанията на настоящия законъ, съ изключенията прѣдвидени въ глави XVI и XVII на тоя законъ и въ особени закони.

„Всички прѣдприятія извършени за смѣтка на държавни учрѣждения се освобождаватъ отъ данъци.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 109, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XIII.

„Общи правила за произвеждане търговетѣ.“

„Чл. 110. Търговетѣ се произвеждатъ публично по два начина:

„а) съ тайна конкуренция, независимо отъ стойността на прѣдприятіето;

„б) съ явна конкуренция, когато стойността на прѣдприятіето не надминава 50.000 л.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 110, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 111. За произвеждане на всеки търгъ се извѣстява съ обявления, обнародвани въ „Държавен вѣстникъ“ и палепени на по-виднитѣ мѣста изъ града или селото, дѣто ще се произвежда търга; независимо отъ това може да се извѣстява и чрѣзъ обявления въ пѣжон по разпространени мѣстни вѣстници.

„Ако за пѣжон важни търгове е пужно да участвуватъ и конкуренти, живущи въ чужбина, обявленията се обнародватъ и въ пѣжон отъ по-главнитѣ чуждестранни вѣстници.

„Разноситѣ по обявленията сѣм за смѣтка на учреденията, за които се отнасятъ търговетѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 111, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 112. Обявлението се обнародва поне единъ мѣсець прѣдъ опрѣдѣления день за произвеждането на търга.

„Въ случай че между опрѣдѣлената за търга дата и датата на обнародването на обявлението пѣма единъ мѣсець, търгътъ се отлага отъ само себе си съ толкова дни, колкото сѣм потребни до единъ мѣсець; ако така опрѣдѣления день се случи празникъ, търгътъ се произвежда на слѣдния день.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 112, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 113. За продажбата на ненужни, похабени и негодни за употреба и други малоцѣнни прѣдмети, приблизителната обща стойностъ на които не надминава 1.000 л., достатъчно е да се извѣстни чрѣзъ обявления, палепени на по-виднитѣ мѣста въ градоветѣ, а въ селата чрѣзъ гласнатай и то една седмница прѣди деня на продажбата.

„Приблизителната обща стойностъ на тия прѣдмети се опрѣдѣля отъ комисия при учрѣждението.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 113, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 114. Въ изключителни случаи, прѣдизвикани отъ обстоятелства, които не сѣм могли да бѣдатъ прѣдвидени,

или отъ пужди петърпяши отлагане, търгътъ може да се произведе и въ по-малкъ срокъ, но въ никой случай не по-рано отъ десетъ дни слѣдъ обнародване на обявлението.

„Въ такива случаи учрѣдението, за смѣтка на което се произвежда търга, прѣди да го обяви, излага въ протоколъ причинитѣ, поради които трѣбва да се произведе въ съкратенъ срокъ и поради които не могло да се обяви за произвеждането му по-рано. Оригиналниятъ протоколъ се одобрява прѣдварително отъ министра или отъ опълномощеното отъ него лице и се прилага къмъ търговото дѣло.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 114, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 115. За прѣдмети, подлежащи на развала, срокътъ за обявяването на търга може да бѣде съкратенъ, споредъ нуждата. Въ такива случаи за причинитѣ на съкращението се съставятъ протоколи, които не подлежатъ на утвърждение.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 115, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 116. Когато има да се продаватъ отъ нѣкое държавно учрѣждение материали, които могатъ да бѣдатъ използвани отъ друго такова, прѣди да се обяви за продажбата имъ, съобщава се на Министерството на финанситѣ и се иска неговото нареждане съгласно съ чл. чл. 165 и 205.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 116, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 117. Въ обявлението се показватъ слѣднитѣ свѣдѣния за търга:

- а) учрѣдението, за което се отнася прѣдприятието;
- б) прѣдмета и приблизителната стойностъ на прѣдприятието;
- в) помѣщенето, въ което ще се произвежда търга;
- г) начинътъ на произвеждането му, т. е. съ тайна или явна конкуренция;
- д) денътъ и часътъ на започването му, а освѣнъ това — при тайна конкуренция — и часътъ, до който ще се приема документитѣ за участие въ търга;
- е) размѣрътъ на залога, който се изисква за участието въ търга;
- ж) учрѣдението, при което могатъ да се добиятъ свѣдѣния по прѣдприятието, т. е. дѣто могатъ да се видятъ и добиятъ поемнитѣ условия, описанията, плановѣтъ, образцѣтъ и другитѣ трѣжни книжа.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 117, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 118. Търговетѣ се произвеждатъ въз основа на визирани отъ надлежния началникъ на бюджетно-контролното отдѣление и утвърдени отъ надлежния министъръ, поемни условия и приложениятѣ къмъ тѣхъ, въ зависимостъ отъ естеството на прѣдприятието, описания, вѣдомостъ за единичнитѣ цѣни, смѣтки, планове и други книжа и образци, освѣнъ за търговетѣ по чл. чл. 115 и 116 на тоя законъ. Всичкитѣ тия книжа и образци се подписватъ прѣди откриването на търга отъ цѣлния съставъ на тържната комисиия и отъ присѣтстваващитѣ конкуренти.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 118, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 119. Началникътъ на бюджетно-контролното отдѣление прѣглежда поемнитѣ условия и приложенията имъ и когато не намѣри въ тѣхъ нѣкои несъобразности съ дѣйстващитѣ закони и наредби, или постановления вѣдни за интереситѣ на съкровището, дава мнѣние за утвърдението имъ и ги визира; въ противенъ случай съ мотивирано изложение отказва визата.

„Ако надлежниятъ началникъ на служба или министърътъ не възприематъ мнѣнието на началника на бю-

джетно-контролното отдѣление, послѣдниятъ долага за това на министра на финанситѣ, който разрешава окончателно въпроса.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 119, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 120. Слѣдъ като се разгласи за произвеждането на единъ търгъ, не се допуска да се правятъ измѣнения или допълнения въ поемнитѣ условия и приложениятѣ къмъ тѣхъ описания, вѣдомостъ, за единичнитѣ цѣни, смѣтки, планове, образци и други подобни.

„Ако стане нужда да се направятъ нѣкои измѣнения или допълнения въ горнитѣ книжа, търгътъ се обявява отново.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 120, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 121. Въ поемнитѣ условия или приложенията имъ се обозначава:

- а) видътъ и произхождението на прѣдметитѣ, за които се отнася прѣдприятието; количеството, размѣрътъ и стойността на прѣдприятието; стойността не се обозначава, когато поради естеството на прѣдприятието опрѣдѣленото ѝ е прѣдоставено на самитѣ конкуренти;
- б) сроковетѣ, въ които прѣдприятието трѣбва да се извърши, както и отъ кога ще се смѣтатъ тѣзи срокове;
- в) подробноститѣ по извършването на прѣдприятието и наказанията, които ще се налагатъ на прѣдприемача, ако не изпълни задълженията си;
- г) въ каквъ срокъ отъ датата на утвърдението на търга прѣдприемачътъ е длъженъ да сключи надлежния писменъ договоръ, ако сключването на таквъ се изисква, и отговорноститѣ, на които подлежи, ако отложи или откаже да подпише договора въ опрѣдѣления срокъ;
- д) мѣстото, дѣто трѣбва да стане изпълнението на прѣдприятието и начина на прѣдаването, приемането и изплащането;
- е) ако прѣдприемачътъ се освобождава отъ нѣкои разпоски, съ които е свързано сключването на договора и изпълнението на прѣдприятието, то отъ кои именно;
- ж) видътъ и размѣрътъ за залога, който конкурентътъ е длъженъ да даде за участие въ търга, както и гаранцията, ако има нужда отъ такава, която прѣдприемачътъ е длъженъ да даде за обезпечение изпълнението на прѣдприятието, и
- з) правата, които учрѣдението, за смѣтка на което се произвежда търга, ще има върху залога и гаранцията, въ случай че конкурентътъ или прѣдприемачътъ не изпълни задълженията си.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 121, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 122. Търговетѣ за смѣтка на държавнитѣ учрѣждения се произвеждатъ отъ комисиия въ съставъ, както слѣдва:

- а) въ окръжнитѣ и околийскитѣ градове — отъ финансовъ прѣдставителъ, началника на учрѣдението, за смѣтка на което се произвежда търга, и кмета на общината или тѣхни замѣстници;
- б) въ другитѣ градове или села — отъ финансовия агентъ, началника на учрѣдението, за смѣтка на което се произвежда търга, и общинския кметъ, или тѣхни замѣстници.

„Когато се произвежда търгъ за смѣтка на финансово управление, въ комисията взема участие, като членъ, въ окръжнитѣ градове — секретаря на окръжния съдъ, а въ околийскитѣ градове — секретаря на мировия съдия.

„При търгове по работи и доставки отъ специаленъ характеръ въ тържната комисиия, освѣнъ постоянния съставъ, като членъ на комисията, влиза поне единъ специалистъ, опрѣдѣленъ отъ надлежния министъръ.

„Въ комисията прѣдседателствува най-старшия по служебно положение.

„Когато началницитѣ на учрѣжденията изпращатъ въ трѣжнитѣ комисиия свои замѣстници, отговарятъ за добрия имъ изборъ.

„Въ мѣста, дѣто нѣма финансовъ прѣдставителъ, като такъвъ взема участие общинския секретарь-бирникъ или учителъ.“

„Членове на комисията, които не се явят на опрѣделеното врѣме или никакъ, подлежатъ на глоба въ размѣръ на 50—200 л., наложена отъ надлежния министъръ.“

„Когато единъ отъ членоветѣ не се яви, останалитѣ двама опрѣдѣлятъ и поканватъ друго длъжностно лице и произвеждатъ търга.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 122, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 123. Търговетѣ се произвеждатъ обикновено въ града или селото, посочено отъ учрѣждението, което е обявило търга, и то въ канцеларнитѣ на финансовитѣ управления, а дѣто такива нѣма — въ общинскитѣ канцеларии или въ самитѣ учрѣждениа.“

„За едно и също прѣдприятие търговетѣ се произвеждатъ едновременно най-малко на двѣ мѣста. Надлежнитѣ министри съ съгласието на Министерството на финанситѣ опрѣдѣлятъ кои търгове могатъ да се произвеждатъ само на едно мѣсто.“

„З а б ъ л ѣ ж к а. Общинитѣ не сж длъжни да произвеждатъ търга едновременно на двѣ мѣста, освѣн ако противното е рѣшилъ общинскитѣ съвѣтъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 123, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 124. Врѣмето за откриване и закриване търгове се опрѣдѣля съгласно прѣдварително провѣрениа съ мѣстната телеграфо-поченска станица часовникъ на учрѣждението, дѣто търгътъ се произвежда, а въ мѣста, дѣто нѣма телеграфопоченска станица, комисията се ползува отъ часовника, който има на ржка.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 124, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 125. Допущатъ се да конкуриратъ само лицата, които прѣдставятъ:

а) свидѣтелство отъ общинското управление, въ избирателнитѣ списъци на което сж занесани, че сж български подданици и че се ползуватъ съ граждански и политически права;

б) когато прѣдприятието се отнася до сгради, искусствени съоръжения и други подобни — свидѣтелство за способностъ отъ Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството за конкуренция или за техническия ръководителъ на прѣдприятието. Ако конкурентътъ не е прѣдставилъ такова свидѣтелство или нѣма технически ръководителъ, дава потариално завѣрено задължение че ще има такъвъ;

в) редовенъ документъ, издаденъ споредъ постановленията на настоящия законъ, за вложения отъ конкурента залогъ.“

„Свидѣтелствата, за които е рѣчь въ пунктотѣ а и б, съ изключение тия на лица техници специалисти, иматъ сила: първото за една, а второто за двѣ години отъ датата на издаванетоъ имъ, ако, разбира се, не сж били отмѣнени прѣзь това врѣме отъ учрѣжденията, които сж ги издали.“

„З а б ъ л ѣ ж к а. Всеки конкурентъ е длъженъ да означа въ заявлението си точния си адресъ, на който да му се съобщи резултата отъ търга.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 125, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 126. Членоветѣ на тържната комисия, както и длъжностни лица, на които сж повѣрени изцѣло или частъ отъ имотитѣ, за които се отнася търга, не могатъ да взематъ участие, като конкуренти, при произвеждането му, нито направо, нито косвено.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 126, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 127. Подданицитѣ на чуждитѣ държави, съ които България има сключени търговски договори, се допущатъ

да взематъ участие въ прѣдприятия наравно съ българскитѣ подданици, като прѣдставятъ документи за подданството си, за внесения залогъ и въ случаи по буква б на чл. 125 свидѣтелство за способностъ.“

„Чуждитѣ подданици, живущи въ странство, прѣдставятъ свидѣтелство за способностъ отъ тамошнитѣ компетентни власти.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 127, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 128. Когато въ търговетѣ участвуватъ и дружества, освѣн документитѣ, които се изискватъ по чл. чл. 125 и 127, тѣ прѣдставятъ и удостовѣрение отъ надлежния окръженъ съдъ за съществуванетоъ на дружеството и за лицата, които го прѣдставяватъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 128, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 129. Въ търговетѣ могатъ да участвуватъ и сдруженитѣ занаятчии, т. е. законосъставенитѣ сдружения на занаятчии, за които е рѣчь въ чл. 78 отъ закона за организацията на занаятитѣ и еснафскитѣ сдружавания, съ запазване привилегитѣ и запрѣщенията, прѣдвидени въ сѣщия членъ.“

„При участието на тия сдружавания въ търговетѣ, едновременно съ прѣдложенията на тръжната комисия се прѣдстави удостовѣрение отъ надлежната търговска камара за съществуване на дружеството и за лицата, които го прѣдставяватъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 129, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 130. Когато прѣдприятието има за прѣдметъ извършване доставки и работи, съставляващи специалностъ само на нѣкои лица и фабрики, конкуренцията може да се ограничи само между такива лица и фабрики.“

„Ограничението на конкуренцията става чрѣзь изброяване въ поемнитѣ условия и въ обявлението за търга особенитѣ качества, които трѣбва да притежаватъ, и условията, на които трѣбва да отговарятъ конкурентитѣ, възпъ отъ качества и условията, опрѣдѣлени въ чл. чл. 125 и 127 на тоя законъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 130, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 131. Отнема се правото за участие въ търговетѣ прѣзь единъ периодъ не по-дълътъ отъ три години, на конкуренти, които са оттеглили прѣдложенето си или които сж дѣйствували било отъ свое име, било като пълномощници, сж се показали неизправни по изпълнение на извѣстно прѣдприятие, както и за доказано нередовно заплащане на работницитѣ или прѣдприемачитѣ по наемъ на работата.“

„Правото за участие въ търгове се отнема по искане на надлежното учрѣждение съ мотивирана заповѣдь отъ надлежния министъръ.“

„Заповѣдта се прилага отъ деня на обнародванетоъ ѝ въ „Държавенъ вѣстникъ“ и подлежи на обжалване прѣдь Върховния административенъ съдъ.“

„Финансовитѣ управления и бюджетно-контролнитѣ отдѣления държатъ регистри, въ които записватъ лицата, на които е било отнето правото да участвуватъ въ търгове и слѣдятъ да не се допускатъ прѣзь всичкото врѣме, за което тѣ сж лишени отъ това право.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 131, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 132. Който чрѣзь подкупъ, обѣщане, измама, заплащане или другъ подобенъ начинъ отклонилъ отъ търга конкуренти или се опита да повлияе на тръжната комисия да извърши нарушение по службата си, се наказва съ тѣмнитѣнъ затворъ до шестъ мѣсеца, ако наказателниятъ законъ не прѣдвижда за извършеното дѣйствио по-голъмо наказание.“

„Ако прѣстѣплението е извршено отъ длъжностно лице и ако въ извршеното дѣяние нѣма елементи на друго по-тежко прѣстѣпление по служба, наказанието е тѣмниченъ затворъ до една година.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 132, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 133. Когато на търгъ, обявенъ само на едно мѣсто, се яви само единъ конкурентъ, търгътъ не се произвежда. За това комисията съставя протоколъ. Когато на търгъ, обявенъ на повече мѣста, се яви само единъ конкурентъ, търгътъ се смѣта за нестаналъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 133, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 134. Прѣдложения при тайна конкуренция и документи за участие въ търга — при явна, подадени слѣдъ опрѣдѣления за приемането имъ часъ, не се приематъ. Така сжщо не могатъ слѣдъ тоя часъ да се оттеглятъ подаденитѣ прѣдложения.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 134, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 135. За резултата на всѣки търгъ се съставя протоколъ, въ който се отбѣлѣзватъ: денътъ и часътъ на откриването на търга; часътъ, до който сж се приемали прѣдложенията — за търгове съ тайна конкуренция и документи за участие въ търга — за търгове съ явна конкуренция; имената, прѣзмената, занятията и мѣстожителствата на допуснатитѣ конкуренти, както и на лицата, които не сж били допуснати да конкурентиратъ, съ означение причинитѣ за това; прѣдложенитѣ цѣни отъ всѣки конкурентъ отдѣлно; рѣшението на комисията досежно най-износното прѣдложение и часътъ, въ който търгътъ е билъ закритъ.“

„Въ протокола се вписватъ всички други обстоятелства, които биха могли да иматъ значение при утвърждаването на търга.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 135, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 136. Тръжната комисия взема рѣшенията си по вишегласие. При разногласие рѣшава гласътъ на прѣдседателя.“

„Протоколътъ се подписва още въ самото засѣданне отъ цѣлия съставъ на комисията.“

„Членове на комисията, които по извѣстни въпроси биха останали на особено мнѣние, сж длъжни да изложатъ и мотивиратъ това мнѣние въ самия протоколъ, при подписването му.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 136, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 137. Конкурентътъ, когото тръжната комисия е обявила за прѣдприемачъ на извѣстно прѣдприятие, не може подъ никакъвъ прѣдлогъ да оттегли прѣдложението си. Въ противенъ случай залогътъ му се конфискува, независимо отъ наказанието му по чл. 131.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 137, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 138. Жалби за нередовности, допуснати отъ страна на тръжната комисия, се подаватъ, чрѣзъ прѣдседателя на сжщата, до учрѣжденнето, което ще утвърждава търга.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 138, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 139. Веднага слѣдъ произвеждането на търга прѣдседателъ на комисията испраща цѣлото търгово дѣло,

надлежно прошито, пронизано, подпечатано и завѣрено, на учрѣжденнето, за смѣтка на което е произведенъ търга. Това учрѣждение незабавно прѣпраща дѣлото въ надлежното министерство за утвържденнето на търга.“

„Дѣлата за търгове на държавнитѣ банки се испращатъ на централнитѣ управления на сжщитѣ, които утвърждаватъ търговетѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 139, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 140. Търговетѣ се утвърждаватъ отъ надлежния министъръ, или отъ опълномошеното отъ него лице, по мотивиранъ докладъ отъ съответния началникъ на учрѣждение и слѣдъ визата на тръжнитѣ книжа отъ надлежното бюджетно-контролно отдѣление. Спороветѣ по това се разрѣшаватъ незабавно отъ Върховната смѣтна палата.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 140, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 141. Търгътъ трѣбва да бѣде утвърденъ или неутвърденъ, ако е произведенъ само въ столицата — въ 10-дневенъ срокъ, въ противенъ случай — въ 15-дневенъ срокъ отъ произвеждането му, освѣнъ ако въ поемнитѣ условия е опрѣдѣленъ по дълъгъ срокъ.“

„Ако до изтичането на тѣзи срокове търгътъ не се утвърди, прѣдприемачътъ може да се откаже отъ поетитѣ задължения и да си получи залога обратно. Лицата, които сж станали причина да не може да се утвърди на врѣме търга, подлежатъ на дисциплинарно наказание, а при умншено дѣйствиене — по наказателния законъ.“

„Когато министерството не възприеме мнѣнието, изложено въ доклада по търга, произнася се за утвърждаването или неутвърждаването му съ мотивирана резолюция.“

„Въ 7-дневенъ срокъ отъ деня на утвържденнето или не на търга учрѣдението е длъжно да съобщи на прѣдприемача, който е длъженъ въ двѣ седмици за столицата и въ три за другадѣ, смѣтано отъ деня на произвеждане на търга, самъ да узнае за утвържденнето му. Въ случай че търгътъ не се утвърди, прѣдприемачътъ нѣма право на никакво обезщетение.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 141, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XIV.“

„Търгъ съ тайна конкуренция.“

„Чл. 142. Търговетѣ съ тайна конкуренция ставатъ въ публично засѣданне чрѣзъ писмени прѣдложения (оферти), по приложения къмъ настоящия законъ образецъ № 4.“

„За важни прѣдприятия могатъ да се изискватъ отъ конкурентитѣ прѣдложения по особенъ образецъ. Това се оповѣстява съ обявлението за търга.“

„Прѣдложението се затвара въ пликъ, върху който конкурентътъ означава името си и прѣдприятнието, за което се отнася. Тоя пликъ, заедно съ документитѣ, изброени въ чл. чл. 125 и 127, се затвара въ втори пликъ.“

„Така приготвения пакетъ се прѣдава на прѣдседателя на тръжната комисия при откриване търга най-късно до опрѣдѣления въ обявлението часъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 142, моля, да си вдигнатъ ржката, Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 143. Конкурентитѣ могатъ да испращатъ и по пощата, съ прѣпорѣчани писма, прѣдложенията си заедно съ прѣдвиденитѣ въ чл. чл. 125 и 127 документи. Въ такъвъ случай външния пликъ, затворенъ и запечатанъ съ всѣкъ, се испраща до учрѣжденнето, дѣто се произвежда търга, като се отбѣлѣзва отъ кого е прѣдложението, и по кое именно прѣдприятие се отнася.“

„Прѣдложения, изпратени по пощата, върху външния пликъ на които не сж означени горнитѣ свѣдѣния, не се взематъ въ внимание и се връщатъ служебно на подателя, безъ да се отварятъ, ако върху плика е означено името му, или пъкъ ако то не е означено, прѣдложението се отваря отъ комисията слѣдъ свършването на търга и се протоколира за свѣдѣние на лицето, което утвърждава търга.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 143, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 144. Телеграфически направенитѣ прѣдложения се взематъ подъ внимание, ако конкурентътъ:

„а) прѣдварително е депозиралъ на комисията, която произвежда търга, или въ което и да било финансово управление, а дѣто нѣма такова — въ общинското управление, изискуемитѣ се споредъ случая документи, съгласно чл. чл. 125 и 127 до опрѣдѣления частъ за приемане прѣдложенията, и

„б) въ самото телеграфическо прѣдложение е изяснилъ, че съ пълно знание на поемнитѣ условия и всичкитѣ имъ приложения, се задължава да извърши прѣдприятието и е означилъ вида и размѣра на послѣдното, прѣдложената цѣна словомъ, името, прѣзимето и адреса си.

„Телеграфически направеното прѣдложение трѣбва да бѣде получено отъ комисията до опрѣдѣления частъ за приемане прѣдложенията, въ противенъ случай не се взема подъ внимание.

„Финансовото или общинското управление съобщава телеграфически, за смѣтка на конкурента съ нужнитѣ подробности, на надлежната трѣжна комисия за направеното депозирање на документи.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 144, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 145. Едновременно съ получаване на прѣдложенията, прѣдседателътъ на комисията или натоварениятъ отъ него за тая цѣль членъ на сѣщата, поставя върху плика на всеко отъ тѣхъ пореденъ номеръ споредъ получаването. Слѣдъ изтичане срока за приемане прѣдложенията, прѣдседателътъ на комисията отваря пликветѣ, по реда на нумерацията имъ, и намѣренитѣ въ всеки пликъ книга се записватъ поотдѣлно въ особенъ, прѣдварително приготвенъ листъ, съ изключение на прѣдложенията, които се оставатъ затворени. Слѣдъ това комисията въ тайно засѣдание опрѣдѣля кои конкуренти се допушатъ да участвуватъ въ търга, съобщава мотивираното си постановление въ публично засѣдание и прѣдседателътъ отваря прѣдложенията. Всеко прѣдложение се прочита съ високъ гласъ, скръпява се съ подписитѣ на всички членове на комисията и прѣдложениятѣ цѣни се отбѣлѣзватъ въ особенъ листъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 145, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 146. Прѣдложението на конкурентъ, недопуснатъ на търга, не се отваря, а му се връща, ако е тамъ, или му се изпраща по пощата, ако отсъствува. Така се постѣпва и въ случаи, когато търгътъ се произвежда само на едно мѣсто и е подадена само една оферта.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 146, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 147. Прѣдложение, което не е съобразно съ поемнитѣ условия или съдържа уговорки извънъ тѣхъ, не се взема подъ внимание: това се отбѣлѣзва въ протокола, като се излагатъ и причинитѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 147, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 148. Въ случай че нѣколко конкуренти прѣдложатъ една и сѣща износна цѣна, прѣдлага имъ се да прѣдставятъ въ сѣщото засѣдание нови писмени прѣдложения само за цѣната. На отсъствуващитѣ се прѣдлага телеграфически.

„Ако никой не желае да стори това или ако и слѣдъ подаване нови прѣдложения, пакъ се получатъ нѣколко еднакви износни цѣни, по разпореждане на прѣдседателя се теги жрѣбие кому да се даде прѣдприятието.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 148, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XV.

„Търгъ съ явна конкуренция.

„Чл. 149. При търгове съ явна конкуренция прѣдложенията се правятъ устно и публично.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 149, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 150. Веднага слѣдъ отваряне на търга и до опрѣдѣления въ обявлението частъ, желающитѣ да взематъ участие, прѣдаватъ на трѣжната комисия изискуемитѣ се отъ чл. чл. 125 и 127 документи, които се вписватъ въ особенъ листъ.

„Слѣдъ това, въ тайно засѣдание, комисията съставя списъкъ на конкурентитѣ, които се допушатъ да участвуватъ въ търга, а въ публично засѣдание съобщава имената имъ, както и по кои мотиви не се допускатъ известни конкуренти, ако има такива.

„Конкуренти, явили се слѣдъ опрѣдѣления въ обявлението частъ за приемане документитѣ, не се допускатъ да участвуватъ въ търга.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 150, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 151. Слѣдъ като прѣдседателътъ прогласи допуснатитѣ конкуренти да участвуватъ въ търга, приканва ги да се разнишатъ върху поемнитѣ условия и приложенията имъ съ уговорка, че ги знаятъ и се съгласяватъ да поематъ прѣдприятието по условията, изложени въ тѣхъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 151, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 152. Допуснатитѣ конкуренти наддаватъ или намаляватъ отъ опрѣдѣленитѣ единични цѣни или приблизително опрѣдѣлената стойностъ на прѣдприятието, въ проценти безъ дробн, освѣнъ ако въ обявлението за търга е изрично опрѣдѣленъ другъ начинъ за наддаване или намаляване.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 152, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 153. Търгътъ съ явна конкуренция се извършва, до свършване на наддаването по слѣдния редъ:

„Прѣдседателътъ на комисията приканва конкурентитѣ по реда, по който сѣ вписани въ списѣка, и прѣдлага всекому отъ тѣхъ да обяви каква цѣна дава.

„Обявената цѣна се повтаря отъ прѣдседателя на комисията и се записва отъ одного отъ членовѣтъ въ нарочно приготвени за това листъ, въ който прѣдварително сѣ вписани подъ сѣщата нумерация допуснатитѣ конкуренти съ свободно мѣсто между имената имъ за вписване прѣдложениятѣ отъ тѣхъ цѣни.

„Тоя редъ на привикване за прѣдлагане цѣни се повтаря непрѣкъснато.

„Конкурентъ, който слѣдъ трикратното му, по редъ привикване не даде по-изосна цѣна или никакъ не се яви, счита се, че се отказва да конкурира. Това обстоятелство се отбѣлѣзва ерѣщу името му въ листа, и търгътъ продължава между останалитѣ конкуренти, докато всички се откажатъ отъ по-нататѣшна конкуренция.

„Търгътъ се възлага върху прѣдложилния най-изосната цѣна конкурентъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 153, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 154. Когато комисията види, че конкурентането ще продължи, може да прѣкъсне търга до едно опрѣдѣлено време прѣзъ сѣщия или слѣдвация присѣтственъ день, като съобщи на конкурентитѣ, ерѣщу поднесъ въ специално приготвено за тая цѣль извѣстие, точно часа, въ който ще се започне продължаването на търга. Въ опрѣдѣленото време търга се отваря и конкуренцията се продължава само между ония конкуренти, които сѣ участву-

вали от началото на търга и още не сж се отказали. Ако въ този случай не се получи намаление, търгътъ се възлага върху оный конкурентъ, който е прѣдложилъ най-износна цѣна отъ прѣдшествуващия день.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 154, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 155. При продажба на неужни, похабени и негодни за употреба и други малоцѣни прѣдмети, за които е рѣчь въ чл. чл. 113 и 115 на тоя законъ, привикването на конкурентитѣ, както и повтарянето на прѣдлаганитѣ отъ тѣхъ цѣни, може да се извършва и чрезъ глшатай.

„При продажбата на такива прѣдмети не се изискватъ документитѣ, за които е рѣчь въ чл. чл. 125 и 127; залогътъ се депозира въ комисията прѣди почването на търга; покупната цѣна се внася веднага слѣдъ рѣшенето на търга; комисията, съ което се е произнела за най-износната прѣдложена цѣна и търгътъ се приключва окончателно, безъ да е нужно да се утвърждава, нито да се сключва писменъ договоръ.

„Въ протокола, който се съставя отъ тържната комисия при такива търгове, се обозначаватъ: видътъ и количеството на продаденитѣ прѣдмети, името и прѣзмето на купувача и добитата отъ продажбата стойностъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 155, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XVI.

„Извършване прѣдприятія по доброволно съгласие.

„Чл. 156. Когато има причини, по които е невъзможно да се произведе търгъ, било че мѣстнитѣ условия не позволяватъ това, било че има причини произходящи отъ специалността на доставката или работата, прѣдприятіята може да се извършватъ по доброволно съгласие, но само въ слѣднитѣ случаи:

- а) за пѣща, които се намиратъ само у едно лице;
- б) за издания, издѣлїя, машини и художествени работи, изработването на които трѣбва да се повѣри на артисти или прочути работници;
- в) за експлоатация, фабрикация или доставки, които се правятъ за опитъ;
- г) за наемане здания и други недвижности, необходими за помѣщение на държавни учрѣждения или за други нѣкои нужди;
- д) за прѣнасяне държавни суми и вещи отъ населението до опрѣдѣлени мѣста;
- е) за прѣнасяне прѣдмети по въоръженieto на войската, не по желѣзници и не по вода;
- ж) за доставяне потребнитѣ пѣща на затворницитѣ, когато доставката се поръчва на благотворителни заведения или за работи, които се извършватъ отъ самитѣ затворници;
- з) за разплоденъ и другъ добитѣкъ, материяли, естествни и фуражни припаси, които поради особеното имъ естество и специалното употребление, за което сж прѣдначачени, трѣбва да се избератъ и купятъ на мѣстото, дѣто се произвеждатъ, безъ посрѣдници;
- и) за доставка на съестни и фуражни припаси, отоплителни и освѣтлителни материяли, въ продължение най-много на два мѣсеца отъ унищожаването на договора;
- к) за доставка на сѣлнитѣ припаси и материяли, когато войсковитѣ части се намиратъ въ движение (маневри и походи) или въ командировка вѣнъ отъ постоянното имъ мѣстоквартируване и прѣдприемачитѣ на тия прѣдмети се отказватъ да ги доставятъ;
- л) за всѣкакъвъ видъ доставки и работи, които обстоятелствата изискватъ да се пазятъ въ тайна;
- м) за доставки и работи, които, по неизбѣжна бързина, причинена отъ неврѣдвидени обстоятелства, не могатъ да търпятъ отлагане за произвеждане на търгъ, дори и при съкратенъ срокъ;
- н) за прѣнасяне на пощата, когато пощонаемателитѣ се отказватъ отъ изпълнението на договоритѣ.

„Освѣнъ въ горнитѣ случаи може да се извършватъ по доброволно съгласие и прѣдприятія за доставки, работи и продажби, за които при два послѣдователни търга, обя-

вени въ срокъ не по-късъ отъ 3 мѣсеца, сж прѣдложени неизносни цѣни или не сж получени прѣдложения и, ако обстоятелствата, при които сж назначени и произведени търговетѣ, не сж се измѣнили.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 156, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 157. Когато се отдава прѣдприятие по доброволно съгласие, поради нестачали два послѣдователни търга, въ поемнитѣ условия и др. трѣжни книжа не може да се правятъ никакви измѣнения.

„Когато доброволното съгласие се сключва по неизносность на прѣдложенитѣ при търга цѣни, уговорената при доброволното съгласие цѣна не може да надминава добитата при търга.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 157, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 158. Когато стойността на прѣдприятieto по доброволно съгласие не надминава 50.000 л., прѣди да се почнатъ прѣговоритѣ, излагатъ се на надлежния министъръ причинитѣ, по които е необходимо да се извърши то по доброволно съгласие, и се иска разрѣшение отъ него.

„Когато стойността на прѣдприятieto надминава 50.000 л., иска се съгласието на министра на финанситѣ, а когато тя надминава 500.000 л., послѣдниятъ иска съ мотвиранъ докладъ разрѣшение отъ Министерския съвѣтъ. Постановлението на Министерския съвѣтъ се обнародва въ „Държавенъ вѣстникъ“ прѣди да се пристъпи къмъ изпълнението му.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 158, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 159. Слѣдъ като се добие разрѣшение за извършване прѣдприятieto по доброволно съгласие, началникътъ на учрѣдението разгласява за това чрезъ обявления, разлѣпени на по-видни мѣста и обнародвани въ мѣстни вѣстници или въ „Държавенъ вѣстникъ“, като съобщава и въ какъвъ срокъ трѣбва да се извърши прѣдприятieto и назначава комисия за водене прѣговоритѣ и постигане съгласиенето. Тази комисия се състои отъ по единъ прѣдставителъ на учрѣдението, на финансовата и на мѣстната общинска власти. Когато началникитѣ на учрѣденията изпращатъ свои замѣстници въ тази комисия, отговарятъ за добрия имъ изборъ.

„Когато доставката или работата е отъ специаленъ или важенъ характеръ, освѣнъ горнитѣ лица за членове въ комисията може да се назначаватъ и специалисти.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 159, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 160. Комисията, която отдава прѣдприятieto по доброволно съгласие, влиза въ устно или писмено споразумение съ нѣколко прѣдприемачи и уговаря най-износнитѣ за съкровището условия.

„За постигнатото съглашение се съставя протоколъ, въ който се излага съ кои конкуренти сж водени прѣговори, имената и адреситѣ имъ, какви цѣни и други условия е прѣдложилъ всѣки единъ отъ тѣхъ и по кои мотиви е сключено съглашението съ този, на когото комисията се е спрѣла. Този протоколъ се прѣдставя за утвърждение по реда, опрѣдѣленъ въ чл. 140 на тоя законъ. Ако съглашението е постигнато устно, протоколътъ се подписва и отъ лицето, на което е отдадено прѣдприятieto.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 160, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XVII.

„Извършване прѣдприятія направо отъ учрѣденията.

„Чл. 161. За работи и доставки отъ едно и сѣщо естество, стойността на които не надминава 10.000 л. прѣзъ годината, условията се уговарятъ направо отъ самитѣ учрѣж-

дения, без посредството на установените комисии за търгове или за доброволно съгласие, и без да се иска разръшение, стига учрѣжденето да разполага съ нужния за цѣльта кредитъ. И въ тия случаи, обаче, началниците на учрѣжденията могат да дѣйствуватъ чрѣзъ назначени отъ тѣхъ комисии.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 161, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 162. Когато, поради естеството си или поради други нѣкои обстоятелства, нѣкои работи трѣбва да се извършатъ или нѣкои материяли да се изработятъ безъ участието на прѣдприемачъ, а учрѣждението само трѣбва да извърши работата или да изработи материялитѣ, чрѣзъ назначени длѣжностни лица или чрѣзъ паети майстори и работници, т. е. по стопански начинъ, постѣпва се както слѣдва:

а) когато стойността на работата или на материялитѣ не надманаватъ 10.000 л., началникътъ на учрѣждението дѣйствува безъ да иска разръшение, стига да разполага съ нужния за цѣльта кредитъ;

б) когато стойността на работата или на материялитѣ не надманаватъ 50.000 л., иска се разръшение отъ надлежния министъръ, и

в) когато стойността на работата или на материялитѣ надманаватъ 50.000 л., иска се съгласието на министра на финанситѣ, а когато тя надманаватъ 500.000 л., послѣдниятъ иска съ мотивиранъ докладъ разръшение отъ Министерския съвѣтъ.

„Ако при извършване на работа по стопански начинъ, стане нужда да се доставятъ въ готовъ видъ материяли, стойността на които поотдѣлно надманаватъ 10.000 л., тѣ се доставятъ чрѣзъ търгъ или по доброволно съгласие споредъ случаетѣ и съгласно съ прѣдписанията на настоящия законъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 162, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 163. Въ врѣме на стопанска конза, ако има особенъ държавенъ институтъ, който опрѣдѣля цѣнитѣ на прѣдметитѣ отъ първа необходимостъ, държавнитѣ учрѣждения могатъ да си набавятъ тия прѣдмети съ разръшение на надлежния министъръ, направо отъ пазара по опрѣдѣленитѣ имъ особенни институтъ цѣни, чрѣзъ комисии, назначени отъ надлежния началникъ на учрѣждението.

„Въ такова врѣме Министерскиятъ съвѣтъ може, по докладъ на министра на финанситѣ, да разрѣшава на държавнитѣ учрѣждения и стопанства да си набавятъ потребнитѣ имъ материяли направо отъ пазара чрѣзъ комисията, установена за доброволно съгласие (чл. 159), независимо отъ стойността на доставката, но най-много за задоволяване нуждитѣ за едно шестмѣсечие. Въ такива случаи не може да се уговарятъ доставки на срокове и цѣнитѣ не може да бждатъ по-високи отъ пазарнитѣ. Протоколитѣ за покупкитѣ въ тия случаи не подлежатъ на утвърждение.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 163, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 164. Въ особени случаи, когато това се налага отъ интереситѣ на държавното съкровище, извѣстни работи и доставки може да се извършатъ по условия и цѣни, опрѣдѣлени отъ министра на финанситѣ или отъ назначена отъ него комисия и обнародвани въ „Държавенъ вѣстникъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 164, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 165. Когато нѣкои материяли станатъ ненужни на нѣкои държавни учрѣждения, но могатъ да бждатъ използвани отъ други, тѣ може да се прѣддадатъ на послѣднитѣ по нареждане отъ министра на финанситѣ и по цѣни, опрѣдѣлени отъ комисия, въ която влизатъ прѣдседатели на учрѣждението, което дава материялитѣ, на онова, което ги приема и на финансовата властъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 165, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XVIII.

„Сключване на писмени договори.

„Чл. 166. За прѣдприятия, извършени чрѣзъ търгъ или по доброволно съгласие, може да се сключватъ и особени писмени договори, въ които се уговарятъ подробно условията за извършване на работата или доставката, а именно:

а) датата и мѣстото на сключването, имената и прѣзимената на договарящитѣ страни, въ името и за смѣтка на кого се задѣлжава частната договаряща страна, постоянното ѳ или избрано мѣстожителство, и подданството ѳ;

б) видътъ и количеството или размѣра на прѣдприятието;

в) уговорената цѣна;

г) срокътъ или сроковетѣ за извършване прѣдприятието;

д) наименование на документа, съ който се удостоверява вложения залогъ и размѣра му, и

е) изброяване на приложенитѣ къмъ договора поемни условия и други приложения или книжа съ уговорка, че тѣ съставляватъ нераздѣлна частъ отъ договора.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 166, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 167. Когато прѣдприятието се извършва чрѣзъ търгъ, договорътъ се сключва въз основа на добититѣ при търга цѣни и на поемнитѣ условия съ приложенията имъ, а когато се извършва по доброволно съгласие — въз основа на протокола за постигнатото съглашение и на писмената кореспонденция, ако има такава. Въ случай че въ договора се помѣстятъ постановления въ връзка на съкровището, несъгласни съ поемнитѣ условия и приложенията имъ, или съ протокола за постигнатото съглашение, тѣ сж нефѣйствителни.

„Гербовиятъ налогъ и разносекитѣ по сключване на договора сж за смѣтка на прѣдприемача.

„Когато договарящата страна е въ чужбина, може да се сключватъ договори и безъ гербовъ налогъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 167, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 168. Договоръ, сключенъ съ лице, което живѣе въ чужбина, може да бжде написанъ и на чуждъ езикъ; въ такъвъ случай, ако подписътъ на лицето е извѣстенъ на учрѣждението, което е сключило договора, не е необходимо да бжде нотариално завѣренъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 168, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 169. Когато нѣма сключенъ особенъ писменъ договоръ, при отдаване прѣдприятието чрѣзъ търгъ, за такъвъ случай, тържнитѣ книжа, а именно офертата, поемнитѣ условия, тържнитѣ протоколъ и съобщението за утвърждение, а при отдаване прѣдприятието по доброволно съгласие — протоколътъ за постигнатото съглашение, както и поемнитѣ условия и размѣнената кореспонденция, ако има такива. Въ този случай единъ отъ тия документи се обгербова като договоръ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 169, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XIX.

„За залозитѣ.

„Чл. 170. За вземане участие въ търговетѣ всѣки конкурентъ внася залогъ въ размѣръ до 10% отъ опрѣдѣлената приблизителна стойностъ на прѣдприятието,

„Залогъ се внася и за извършване прѣдприятія по доброволно съгласие въ случаетъ, когато се дава срокъ за изпълнението.

„Залозитѣ биватъ:

- а) въ пари;
- б) въ български държавни или гарантирани отъ държавата цѣнни книжа;
- в) въ удостоверения, издадени отъ българскитѣ Народна и Земледѣлска банки и клоноветѣ имъ;
- г) въ облигация сръщу ипотекирани недвижими имоти.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 170, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 171. Залозитѣ въ пари и цѣнни книжа се внасятъ отъ самитѣ конкуренти въ българскитѣ Народна и Земледѣлска банки сръщу удостоверения.

„Лицето, което внася залога, показва ясно и точно: а) името, прѣзимето и мѣстожителството си; б) учрѣдението, за което се отнася търга; в) ако залога се внася за смѣтка на друго, за чия смѣтка; г) вида и размѣра на прѣдприятнето; д) мѣстото, дѣто ще се произведе търга, и е) денятъ, въ който ще се произведе.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 171, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 172. Сръщу всѣки внесенъ залогъ надлежниятъ банковъ клонъ или агентура издава удостоверение, съдържащо всички свѣдѣния по прѣдходния членъ и едновременно съ това отбѣлзва въ книгитѣ си, че заложенитѣ пари, цѣнни книжа или свидѣтелства не подлежатъ на връщане, докато не се получи разрѣшение за това отъ учрѣдението, което е обявило търга.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 172, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 173. Цѣннитѣ лихвоносни книжа, както и банковитѣ свидѣтелства за вложени суми на сроченъ влогъ, се залагатъ ведно съ купонитѣ, на които срокътъ не е изтекълъ при залагането, безъ обаче стойността на тия купони да се прибавя къмъ номиналната стойностъ на самитѣ цѣнни книжа или свидѣтелства.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 173, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 174. Допуца се да се внася направо на тържнитѣ комисии залогъ въ пари или цѣнни книжа, но само когато размѣрътъ му не надминава 1.000 л. Залогътъ се прѣдава лично на прѣдседателя на комисията сръщу разписка, въ която се означава името и прѣзимето на вносителя, сумата и за кой търгъ се внася.

„Ако се прогласи за прѣдприемачъ конкурентъ, който е внесълъ залога въ пари направо на комисията, прѣдседателъ, безъ да чака утвърдението на търга, внася сумата въ надлежния клонъ или агентура на Българската народна банка, на текуща безлихвена смѣтка, за смѣтка на конкурента, и полученото удостоверение, прѣдава на учрѣдението, което е обявило търга.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 174, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 175. Слѣдъ закриване на търга задържа се залога само на онзи конкурентъ, който е прѣдложилъ най-износната цѣна, а залозитѣ на останалитѣ конкуренти се връщатъ.“

„Ако търгътъ бѣде утвърденъ, задържаниятъ залогъ остава да служи като гаранция за изпълнението на прѣдприятнето. Отъ него обаче учрѣдението може да задържи и други суми, на които има право на основание на договора и въ този случай прѣдприемачътъ е длъженъ да го допълни въ даденъ срокъ.

„Ако тоя залогъ е по-малкъ отъ опрѣдѣления въ поемнитѣ условия процентъ върху установената чрѣзъ търга стойностъ на прѣдприятнето, прѣдприемачътъ е длъженъ

да го допълни, слѣдъ като му се съобщи, че търгътъ е утвърденъ върху него, ако ли е по-голямъ, може да го замѣни съ другъ — колкото трѣбва.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 175, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 176. Залогътъ се връща, когато:

- а) търгътъ не се състои;
- б) конкурентътъ не се прогласи за прѣдприемачъ, и
- в) търгътъ не се утвърди върху прогласения прѣдприемачъ.

„Когато търгътъ не е станалъ или конкурентътъ не е билъ прогласенъ за прѣдприемачъ и залогътъ е билъ депозирани въ пари направо на прѣдседателя на комисията, той се връща веднага слѣдъ търга сръщу разписката за влагането му.

„Когато заложенитѣ пари, цѣнни книжа или банкови свидѣтелства сѣ били внесени въ надлежния банковъ клонъ или агентура сръщу банково удостоверение за залогъ, връщатъ се по нареждане на прѣдседателя на комисията или началника на учрѣдението, което съхранява банковото удостоверение. За тая цѣль върху търба на удостоверението се уговаря, че заложенитѣ сръщу него пари, цѣнни книжа или свидѣтелства сѣ свободни за връщане на заложителя и му прѣдава удостоверението. „По същия редъ се връща залога и когато прѣдприятнето се изпълни редовно и не се прѣдвиджатъ причини за нѣкаква рекламация сръщу прѣдприемача.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 176, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 177. Залогътъ или частъ отъ него се конфискува, когато има законно основание, по разпореждане на длъжностното лице, което е утвърдило търга.

„Когато залогътъ е въ пари, внесени въ държавнитѣ банки, тѣ прѣдаватъ заложената сума на правомашето учрѣждение, сръщу удостоверението на залога.

„Когато залогътъ е въ цѣнни книжа и трѣбва да се конфискува цѣния или частъ отъ него, поканва се прѣдприемачътъ да внесе въ течение на 10 дена отъ поканата исканата сума въ наличностъ. Ако той не стори това, учрѣдението разпорежда да се продадатъ цѣннитѣ книжа съ посредството на Българската народна банка. Отъ добитата сума, слѣдъ като се спаднатъ разноскитѣ по продажбата, се задържа и внася въ надложното учрѣждение припадащата му се частъ, а остатъкътъ, ако такъвъ има, и, ако нѣма други тежести върху него, се връща на прѣдприемача.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 177, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XX.

„Изпълнение на прѣдприятията.

„Чл. 178. Когато договарящата страна се прѣдставлява отъ нѣколко лица, тѣ отговарятъ солидарно за изпълнението на прѣдприятнето.

„Когато договарящата страна е дружество, тя отговаря, съгласно съ наредбитѣ на специалнитѣ за дружествата закони и по общитѣ правила за изпълнението на договоритѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 178, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 179. Запрѣщава се да се прѣотстъпва прѣдприятнето другому безъ съгласието на учрѣдението, за смѣтка на което се извършва. Въ противенъ случай договорътъ се счита за нарушенъ и учрѣдението може или да конфискува залога на прѣдприемача или пъкъ да произведе новъ търгъ за смѣтка на последния.

„Прѣотстъпване на прѣдприятнето съ съгласието на надлежното учрѣждение става по наредбитѣ на закона за задълженията и договоритѣ (отдѣлъ I, глава IV, отдѣ-

ление II). И въ този случай обаче прѣдприемачътъ, който е прѣотстъпилъ прѣдприятието, остава отговоренъ за него прѣдъ държавата.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 179, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 180. Прѣдприемачътъ е длъженъ да извърши възложено му прѣдприятие точно въ сроковетъ, указани въ поемнитъ условия или другитъ тръжни книжа.

„Срокътъ може да бѣде продълженъ безъ глоба, само когато забавянето на изпълнението е било причинено отъ непрѣодолима сила (force majeure), установена отъ специално назначена за тая цѣль комисия отъ учрѣдението, за смѣтка на което се извършва прѣдприятието. Въ тая комисия непрѣмно трѣбва да влиза прѣдставителъ на финансовата властъ и най-малко двѣ свѣдущи по въпроса длъжностни лица.

„Прѣдприемачътъ е длъженъ да съобщи за забавянето по причина на непрѣодолима сила и да заяви за установяването и най-късно до 15 дни; въ противенъ случай заявлението му не се взема подъ внимание.

„За доставки отъ странство забавянето по причина на непрѣодолима сила трѣбва да се заяви не по-късно отъ 30 дена и да се докаже въ срокъ опрѣдленъ отъ надлежния министъръ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 180, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 181. Когато забавянето се дължи на други причини, срокътъ може да се продължи по молбата на прѣдприемача, само когато нуждата отъ прѣдприятието не е прѣминала. Въ такъвъ случай прѣдприемачътъ плаща глоба за всѣки просроченъ день въ размѣръ на 1‰ за първитъ 20 дни, а за слѣдващитъ 40 дни по 2‰ отъ стойността на прѣдприятието, освѣнъ ако въ поемнитъ условия или договора не бѣде уговоренъ другъ срокъ и другъ размѣръ. При прѣдприятието, изпълнени отчасти, ако извършеното или доставеното може да се използва за цѣльта, тази глоба се взема само върху стойността на недовършената или недоставената частъ.

„Когато прѣдприятието не се изпълни въ горнитъ срокове и недовършеното или недоставеното не надминава 20% отъ цѣлото прѣдприятие, надлежниятъ министъръ може или да унищожи договора, въ който случай залогътъ или съответната частъ отъ него се конфискува, или да опрѣдѣли съответенъ срокъ отъ 2‰ глоба, споредъ мнѣнието на комисията въ съставъ юрисконсулта, началникътъ на бюджетно-контролното отдѣление и началникътъ на надлежната служба, а въ случай на нужда и специалисти.

„Ако и въ тоя срокъ не се изпълни окончателно прѣдприятието, договорътъ се счита за унищоженъ по право и учрѣдението или конфискува залога или съответната частъ отъ него, или извършва прѣдприятието за смѣтка на прѣдприемача по начинъ съгласно съ настоящия законъ.

„Глобитъ се задържатъ отъ сумитъ, които прѣдприемачътъ има да получава, а когато нѣма да получава такива или сѣ недостатъчни — отъ залога по начина, прѣдвиденъ въ чл. 177.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 181, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 182. Всѣки прѣдприемачъ е длъженъ да изпълни възложеното му прѣдприятие точно споредъ поемнитъ условия и приложенията имъ.

„Когато прѣдприемачъ на постройки и други строежи не се съобразява съ условията за извършване на прѣдприятието, длъженъ е по заповѣдъ на учрѣдението да промѣни материалитъ и да направи отново работитъ, които не сѣ съобразни съ проектнитъ книжа. Ако поставенитъ материали или извършенитъ работи не вѣдятъ на здравината и на изгледа, тѣзи промѣни може да останатъ, но прѣдприемачътъ нѣма право да иска увеличение на цѣнитъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 182, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 183. При изпълнение на прѣдприятието за постройки и други строежи учрѣдението има право, споредъ нуждата, да видоизмѣнява и допълва проектитъ въ границитъ на проектнитъ книжа и съ запазване на същитъ единични цѣни. Прѣдприемачътъ обаче нѣма право самъ да прави никакви измѣнения въ проекта.

„Когато стане нужда да се направятъ работи, непрѣвидени въ проектнитъ книжа, или да се извади материалъ отъ мѣста, непрѣвидени въ тѣхъ, цѣнитъ на послѣднитъ се опрѣдѣлятъ споредъ цѣнитъ на работитъ и материалитъ означени въ проектнитъ книжа или по уподобяване на тѣхъ. Опрѣдѣленитъ по този начинъ цѣни се одобряватъ отъ надлежния министъръ.

„Когато учрѣдението поиска увеличение или намаление размѣра на работитъ, прѣдприемачътъ е длъженъ да ги изпълни въ размѣръ до една шеста отъ общата стойност на прѣдприятието. Когато увеличението надминава една шеста, прѣдприемачътъ има право да се откаже отъ прѣдприятието, а когато пъкъ намалението надминава една шеста, той има право да иска съответно обезщетение. Също така има право на такова и когато прѣдписанитъ измѣнения увеличаватъ или намаляватъ количеството на отдѣленъ видъ работи въ размѣръ на една трета отъ прѣдвиденото въ смѣтката. Обезщетенията се опрѣдѣлятъ отъ комисия.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 183, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 184. Прѣдприемачътъ на постройки и други строежи е длъженъ да плаща на работниците си поне веднажъ въ двѣ седмици и то въ прѣдварително опрѣдѣлени дни. Въ случай на неоправдано закъснѣние или нередовно плащане, учрѣдението има право самъ да заплати забавенитъ надници на работниците отъ сумитъ, принадлежащи на прѣдприемача.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 184, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 185. Ако при извършване на постройки и други строежи цѣнитъ на материалитъ, работитъ или надниците се повишаватъ тѣй, че цѣлата стойност на онази частъ отъ прѣдприятието, която остава да се извърши споредъ проекта, се увеличи съ 25% и повече, прѣдприемачътъ може да поиска, безъ обаче да спира работата, да му се плати за поскъпването или да се прѣкрати по-нататъшното изпълнение на прѣдприятието. Заявеното поскъпване на цѣнитъ трѣбва да бѣде установено въ срокъ до единъ мѣсець отъ комисия, въ съставъ, какъвто иматъ приемнитъ комисии.

„Когато прѣдприятието е отдадено по цѣни по-низки отъ девизнитъ, поскъпването се смѣта отъ тия послѣднитъ, а когато е отдадено по цѣни по-високи отъ девизнитъ, поскъпването се смѣта отъ цѣнитъ, по които е отдадено.

„Когато учрѣдението намѣри, че по признатитъ по-високи цѣни не е въ интереса на държавата да се продължава прѣдприятието, то може да го прѣкрати.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 185, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 186. Министърътъ има право съ мотивирана заповѣдъ да унищожи договора, когато се установи съ актъ, съставенъ отъ длъжностни лица по наредбитъ на надлежното вѣдомство, че прѣдприемачътъ, безъ да е възпрѣпятствувалъ за това отъ непрѣодолима сила, не изпълнява задълженията си съобразно съ поемнитъ условия или договора, макаръ и да е билъ писмено поканенъ да стори това. При неспазване на срокове покана не е нужна.

„Унищоженето на договора въ тоя случай влѣче слѣдъ себе си или конфискуването на залога, или извършването прѣдприятието за смѣтка на прѣдприемача, съгласно съ чл. 181.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 186, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 187. Когато прѣдприятието се извършва за смѣтка на прѣдприемача, въз основа на прѣдходнитѣ членове, ако добититѣ или уговоренитѣ нови цѣни бѣдат по-неизносни отъ ония, по които е трѣбовало да се извърши прѣдприятието, разликата остава за смѣтка на прѣдприемача; ако ли бѣдат по-износни, разликата остава въ полза на съкровището.“

„Когато по прѣдприятието сѣ работили повече прѣдприемачи, всички отговарятъ солидарно спрѣмо държавата.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 187, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 188. Когато нѣкой прѣдприемачъ бѣде обявенъ въ несъстоятелностъ, договорътъ се унищожавя по право, безъ да се конфискува залога. Надлежниятъ министъръ, може обаче, да разрѣши да се продължи прѣдприятието, ако синдиктътъ на несъстоятелния заяви, че желае да го продължи и ако прѣдстави гаранция за довършването му.“

„Когато нѣкой прѣдприемачъ умре, надлежниятъ министъръ има право, споредъ естеството на прѣдприятието, или да ужищожки договора, безъ да се конфискува залога, или да разрѣши на наследниците, ако тѣ пожелаятъ, да продължатъ прѣдприятието.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 188, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 189. Когато се намѣри за необходимо да се прѣкрати или отложи нѣкое прѣдприятие, относяще за постройка или другъ строежъ, по нареждане на учрѣждението прѣдприемачътъ е длъженъ веднага да прѣкрати изпълнението му или да го отложи за опрѣдѣленото му врѣме. Когато изпълнението на прѣдприятието се отложи, било прѣди, било слѣдъ започването му, за повече отъ една година, прѣдприемачътъ има право да се откаже отъ него. Както при свършеното прѣкрятване на прѣдприятието, така и при отлагането му за повече отъ една година, прѣдприемачътъ има право да иска обезщетение, което се опрѣдѣля отъ особено назначена комисия.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 189, моля да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 190. Въ случаитѣ по прѣдходния членъ, както и въ тоя по чл. 188 алинея втора, държавата е длъжна да приеме съчивата и другитѣ инструменти, находящи се въ работилницитѣ и които ще бѣдатъ нужни за довършване на работитѣ, ако прѣдприемачътъ или неговитѣ замѣстници поискатъ това, по цѣни опрѣдѣлени по споразумѣние съ участие на вѣщи лица. Сжщо така тя е длъжна да приеме и материалитѣ, доставени за извършване на прѣдприятието, по цѣни съобразни съ тия, по които е отдадено прѣдприятието. Това задължение не се отнася до впрѣгатния или товарния добитѣкъ, както и за случаитѣ на прѣкрятване прѣдприятието по чл. чл. 179, 183, 185, 186, 188 алинея първа.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 190, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 191. Приемането на извършенитѣ работи или доставки става по начина, показанъ въ поемнитѣ условия и другитѣ трѣжни книжа, по винаги отъ приемна комисия, въ която влиза и прѣдставителъ на финансовата власть, а въ случай на нужда и вѣщи лица. Постройкитѣ и другитѣ строежи се приематъ приврѣменно и окончателно. Приемането на ежедневната храна въ войската, болницитѣ, затворитѣ и пр. става безъ участие на финансовъ прѣдставителъ.“

„Комисията се назначава отъ надлежния министъръ или отъ опълномощеното отъ него лице. Рѣшенията и се протоколиратъ и утвърждаватъ отъ сжитѣ по докладъ на надлежното длъжностно лице слѣдъ визата на надлежнитѣ контролни органи.“

„Когато прѣдприемачътъ остане недоволенъ отъ рѣшението на комисията, длъженъ е въ седмиченъ срокъ отъ

датата, въ която рѣшението му е било съобщено, да подаде писмена тѣжба до лицето, което е назначило приемната комисия. Ако мотивитѣ сѣ уважителни, може да се назначи втора комисия, рѣшенията на която сѣ окончателни. Въ втората комисия влиза като членъ и единъ отъ членоветѣ на първата комисия, който е поддържалъ рѣшението ѝ. Протоколътъ на втората комисия трѣбва да бѣде подробно мотивиранъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 191, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 192. Ако доставенитѣ прѣдмети не отговарятъ напълно на поемнитѣ условия, описанията и образцитѣ, не се приематъ, даже и съ отбивъ.“

„Ако постройките и други строежи не отговарятъ напълно на поемнитѣ условия, описанията и образцитѣ, но недостатъцитѣ сѣ несжществени и не прѣчатъ, што то тѣ да служатъ за цѣльта, могатъ да се приематъ съ отбивъ, опрѣдѣленъ отъ приемната комисия, въ какъвто случай винаги се произнася и втората комисия по прѣдходния членъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 192, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 193. Всички спорове, възникнали между държавата и прѣдприемачитѣ при изпълнение на прѣдприятията, се разглеждатъ отъ общитѣ сѣдилища въ царството, независимо отъ подданството на прѣдприемачитѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 193, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 194. Подробнитѣ правила по изпълнението на прѣдприятията и по тѣхното приемане се опрѣдѣлятъ въ правилника.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 194, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XXI.

„Извършване прѣдприятия за смѣтка на окръжията и общинитѣ и за обществени, благотворителни и духовни учрѣждения.“

„Чл. 195. Всички прѣдприятия за смѣтка на окръжията и общинитѣ, както и за смѣтка на други обществени, благотворителни и духовни учрѣждения, безъ разлика на вѣронзповѣданне, които специалнитѣ имъ закони или устави ги задължаватъ да се отчитатъ прѣдъ държавни учрѣждения, се извършватъ съгласно съ постановленията на тоя законъ. Тѣзи прѣдприятия не се освобождаватъ отъ данъци.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 195, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 196. Поемнитѣ условия по прѣдприятия за смѣтка на поменатитѣ въ прѣдходния членъ учрѣждения се прѣглеждатъ и утвърждаватъ:

- а) за окръжията — отъ министра на вѣтрѣшнитѣ работи или отъ опълномощеното отъ него лице;
- б) за градскитѣ и селскитѣ общини и за училищнитѣ настоятелства — отъ общинския съвѣтъ, и
- в) за всички други обществени, благотворителни и духовни учрѣждения — отъ надлежния окръженъ управителъ, когато сумата на прѣдприятието не надминава 50.000 л.; а по прѣдприятия за по-голяма сума — отъ надлежния министъръ, или отъ опълномощеното отъ него лице.

„З а б ъ л ѣ ж к а. Поемнитѣ условия и приложенията имъ за постройка се одобряватъ и отъ Министерството на общественитѣ сгради.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 196, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 197. Тръжнитѣ комисии по тия прѣдприятия се състоятъ:

а) за окръжията — прѣдставителъ на финансовата власт, единъ членъ отъ окръжната постоянна комисия, единъ окръженъ съвѣтникъ;

б) за градскитѣ общини — прѣдставителъ на финансовата власт, кмета или неговъ замѣстникъ и главния учителъ за членове;

в) за селскитѣ общини — общинскиятъ кметъ за прѣдседателъ, единъ общински съвѣтникъ и главния учителъ за членове, и

г) за всички други обществени, благотворителни и духовни учрѣждения — прѣдставителъ на финансовата власт за прѣдседателъ, началникътъ на учрѣждението или делегираното отъ него лице и единъ общински съвѣтникъ — за членове. Дѣто нѣма прѣдставителъ на финансовата власт, взема участие учителъ, опрѣдѣленъ отъ учрѣжденнето, което обявява търга.

Забѣлѣжка I. Въ тръжнитѣ комисии за окръжията и за градскитѣ общини прѣдседателъ е най-старшия по служебно положение.

Забѣлѣжка II. Тръжната комисия при Столичната община се състои отъ кмета или единъ отъ помощникътъ му — за прѣдседателъ, единъ членъ на общинския съвѣтъ, избранъ отъ послѣдния за една година и държавниятъ контрольоръ при общината, респективно помощникътъ му.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 197, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 198. Извършване на прѣдприятия по стопански начинъ и по доброволно съгласие за смѣтка на окръжия, общини и за обществени и благотворителни учрѣждения се разрешава отъ лицата и учрѣжденията, които утвърждаватъ поменитѣ условия.

„Условията за извършване прѣдприятия по доброволно съгласие се уговарятъ отъ комисии въ сѣщия съставъ, както иматъ тръжнитѣ комисии (чл. 197).“

Прѣдседателъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Еню Марковски.

Е. Марковски (к): Г. г. народни прѣдставители! Още въ комисията, когато се разглеждаше този въпросъ, искахъ да направя прѣдложението, което сега ще направя, за да се турятъ въ хармония чл. 108 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия въ връзка съ чл. 196, що гласувахте сега, и чл. 198. Въ чл. 108 се опрѣдѣля що е обществено прѣдприятие и между другото се казва „и да се извърши нѣщо“. Чл. 196 пъкъ се касае за всички други обществени, благотворителни и пр. учрѣждения, слѣдователно ще трѣбва да се разумѣва — когато се касае за общинитѣ и окръжията — че обществено прѣдприятие е и събирането на общинскитѣ и окръжнитѣ приходи чрезъ прѣдприемачъ. Слѣдователно въ чл. 198, за да засегне той и тая материя и да влѣзе въ хармония съ чл. 108 и чл. 196, трѣбва да се прѣдвиди случая, когато общината не може да отдаде на прѣдприемачъ събирането на общинскитѣ приходи, общинскиятъ съвѣтъ да позволи събирането на общинскитѣ доходи да стане и по стопански начинъ. И така прѣдлагамъ къмъ първата алинея на чл. 198, слѣдъ думитѣ „извършване на прѣдприятия“, да се прибавятъ думитѣ „както и събирането приходитѣ“. Останалиятъ текстъ на члена си остава сѣщиятъ.

Прочее, ако искамъ това, то е за да се даде възможностъ на общинитѣ и окръжията, слѣдъ като не сж могли да отдадатъ на прѣдприемачъ събирането на извѣстни приходи съгласно закона за градскитѣ общини и закона за селскитѣ общини, сами да събиратъ тѣзи приходи, както напр. имахме такива случаи за кантаринната и кришината . . .

Г. Сокуровъ (з): Интизапѣтъ.

Е. Марковски (к): . . . интизапѣтъ и т. н. — Ако събирането на приходитѣ, на данѣцитѣ за държавата става по общото постановление, събирането на приходитѣ за общинитѣ и окръжията, по силата на закона за градскитѣ общини и на закона за селскитѣ общини, става чрезъ отдаването на прѣдприемачъ, но понеже отдаването на прѣдприемачъ не може всѣки пътъ да стане и общината е принудена тия приходи да ги събира сама по стопански начинъ, то ще трѣбва събирането на приходитѣ да става

съ рѣшение на общинския съвѣтъ, тѣй както става и утвърждаването на поемнитѣ условия.

Мисля, че г. министърътъ на финанситѣ нѣма да има нищо противъ туй прѣдложение, защото съ него се уяснява текстътъ на чл. 198 въ връзка съ чл. чл. 108 и 196 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ М. Турлаковъ: Азъ разбирамъ, че това прѣдложение, което прави г. Марковски, се касае за случаи, когато не може да се отдаде на закупчикъ събирането на приходитѣ. А когато има закупчици, когато има прѣдприемачи, които да искатъ събирането имъ, то се върши по опрѣдѣления редъ.

Е. Марковски (к): Това го урежда законътъ за градскитѣ общини.

Министъръ М. Турлаковъ: Само за случаитѣ, когато не може да се намѣри прѣдприемачъ, . . .

Е. Марковски (к): Тѣй.

Министъръ М. Турлаковъ: . . . общинскитѣ съвѣти да се заематъ съ събирането на приходитѣ, . . .

Е. Марковски (к): Да може то да става и по стопански начинъ.

Министъръ М. Турлаковъ: . . . както серги-парасж и други. Само за такива случаи.

Е. Марковски (к): За тѣзи случаи разбирамъ.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): Тогава да го приемемъ, г-да, защото е въ интереса на работата.

Прѣдседателъ: Прѣди да гласуваме чл. 198, ще сложа на гласуване прѣдложението, направено отъ народния прѣдставителъ г. Еню Марковски. Чл. 198 да добие слѣдната редакция: (Чете) „Извършване на прѣдприятия, както и събирането приходитѣ по стопански начинъ“ и т. н., както е редакцията на чл. 198 въ проекта.

Които приематъ така прѣдложената редакция на чл. 198, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 199. Тръжнитѣ книжа, протоколитѣ за постигнатитѣ съгласения за прѣдприятия по доброволно съгласие, както и всички писмени договори, се утвърждаватъ отъ лицата и учрѣжденията които утвърждаватъ поменитѣ условия.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 199, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 200. Приемнитѣ комисии иматъ сѣщия съставъ, както и тръжнитѣ, а въ случай на нужда и специалности. Рѣшенията имъ се утвърждаватъ, както слѣдва: за окръжията — отъ прѣдседателя на окръжната постоянна комисия, за градскитѣ и селскитѣ общини — отъ кмета, за другитѣ обществени и благотворителни учрѣждения — отъ надлежнитѣ имъ прѣдставители (прѣдседатели и др.).

„Въ приемнитѣ комисии винаги трѣбва да участвува и прѣдставителъ на финансовата власт, а освѣнъ това въ състава имъ влизатъ обязательно: за окръжията — секретаръ-бирника; за градскитѣ общини — общинскиятъ контрольоръ или бирникъ; за селскитѣ общини — общинския секретаръ-бирникъ и за венчкитѣ други учрѣждения — касиеритѣ или счетоводителитѣ имъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 200, моля, да си вдигнатъ рѣката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 201. Контролата върху ангажментитѣ за прѣдприятия, извършени за смѣтка на учрѣжденията, поменати въ настоящата глава, се възлага: за окръжията — на секретаръ-бирника; за градскитѣ общини — на общинския контрольоръ или бирникъ; за селскитѣ общини —

на общинския секретарь-бирникъ, а за всички други учрѣждения — на тѣхнитѣ счетоводители или касиери.”

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 201, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„ОТДѢЛЪ III.

„Глава XXII.

„За държавнитѣ имоти.

„Чл. 202. Министерството на държавнитѣ имоти държи подробенъ инвентаръ на всички държавни недвижими имоти и упражнява общъ надзоръ върху тѣхъ. Тѣ се управляватъ и използватъ споредъ специалнитѣ за тѣхъ закони отъ надлежнитѣ министерства, по щомъ прѣстанатъ да служатъ за цѣльта, за която сѣ били прѣдначени, оставатъ подъ разположението на министра на държавнитѣ имоти.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 202, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 203. Извършване каквато и да е постройка, както и купуване каквото и да е недвижимъ имотъ, за смѣтка на държавата, щомъ стойността на постройката или на имота е по-голямъ отъ 500.000 л., става съ специаленъ законъ, гласуванъ въз основа на подробнитѣ условия и плановете.

„Въ случай, когато държавата е кредиторъ, за да обезпечи най-добръ вземането си, тя може да купува движимитѣ и недвижимитѣ имоти на длъжницитѣ си, било по доброволно съгласие, било на търгъ, безъ да е нужно разрешение по законодателенъ редъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 203, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 204. Държавнитѣ недвижими имоти се продаватъ, даватъ подъ наемъ, отстъпватъ или подаряватъ съгласно съ прѣдписанията на специалния за това законъ.

„Държавнитѣ земеделски стопанства може да даватъ частъ отъ земитѣ си подъ наемъ срѣщу опрѣдѣлена такса, подъ изпозлца, или срѣщу извършена работа, на отдѣлни земеделци или на земеделски дружества, за обработване или изпозлуване, безъ да се спазватъ формалноститѣ, прѣдвидени въ отдѣла за прѣдприятията. Размѣрътъ на таксата, или вида и количеството на работата, се опрѣдѣлятъ отъ управлението на надлежното стопанство, одобряватъ се отъ министра на държавнитѣ имоти и се разгласяватъ.

„Мѣстата въ райони на желѣзно-пѣтнитѣ станции и пристанища и по продължение на линитѣ се отдаватъ подъ наемъ по прѣдварително опрѣдѣлени цѣни отъ комисия въ състава, прѣдвиденъ за отдаване прѣдприятията по доброволно съгласие. Когато за едно и също мѣсто се явятъ повече отъ единъ кандидатъ, то се отдава подъ наемъ на този, който даде най-износна цѣна надъ опрѣдѣлената.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 204, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 205. За продажбата на движими имоти по чл. чл. 116 и 165 се иска съгласието на министра на финанситѣ и, ако не могатъ да бждатъ използвани отъ други държавни учрѣждения, продажбата имъ се извършва, по негово нареждане, чрезъ търгъ или по доброволно съгласие.

„За облагородяване на земеделскитѣ култури държавнитѣ стопанства могатъ да замѣняватъ сѣмена на земледѣлци и земеделски кооперации по взаимно споразумѣние, одобрено отъ министра на земледѣлието.

„Продажбата на излишенъ разплоденъ добитъкъ става по оцѣнка отъ комисия, състояща отъ прѣдставители на учрѣдението, на финансовата и общинската власти, съ огледъ на цѣльта, за която ще се използва.

„Дребни продажби на произведения ставатъ по прѣдварително опрѣдѣлена отъ същата комисия оцѣнка за опрѣдѣлено врѣме.

„Продажбата на лозови прѣчки и овощни дрѣвчета, произведени въ държавнитѣ стопанства, става по оцѣнка на комисия, състояща отъ прѣдставители на съотвѣтната служба и бюджетно-контролното отдѣление.

„Всички горѣказани оцѣнки вадатъ слѣдъ одобрението имъ отъ надлежния министъръ.

„Държавнитѣ движими имоти може да се даватъ подъ наемъ чрезъ комисии по наредба, одобрена отъ надлежния министъръ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 205, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 206. Продажбата на законитѣ, правилницитѣ и други подобни държавни издания, по всички вѣдомства, съ изключение на екземпляритѣ, пужни за службата на разнитѣ държавни учрѣждения, се извършва отъ хранилицето на цѣнитѣ книжа при Министерството на финанситѣ. Хранилицето обаче не продава книжа за по-малко отъ 100 л.

„На всѣки, който купи държавни издания за 100 или повече лева, се прави отстъпка 25% отъ продажната цѣна. За нѣкои официални издания, възгъ отъ законитѣ, правилницитѣ и други официални наредби, Министерството на финанситѣ, въ споразумѣние съ надлежнитѣ министерства, може да намалява тая отстъпка, а за нѣкои може по същия редъ да нареди да се продаватъ безъ отстъпка.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 206, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 207. Стойността на произведенитѣ въ държавнитѣ стопанства, употрѣбавани за нуждитѣ на самитѣ стопанства, се внася на приходъ въ съкровището. За тази цѣль се прѣдвижда въ разходния бюджетъ на надлежното министерство нужния кредитъ. Единичнитѣ цѣни на употрѣбаванитѣ въ натура прѣдмети се опрѣдѣлятъ споредъ пазарнитѣ цѣни отъ комисия назначена отъ надлежния министъръ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 207, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 208. За всички движими имоти на държавнитѣ учрѣждения, включително и мебелитѣ, министърътъ на финанситѣ, въ съгласие съ надлежнитѣ министри, ще изработи правилници, въ които ще се опрѣдѣли какви инвентари се водятъ за тия имоти, какъ става тѣхното пазене, употрѣбаване и разходване, какъвъ контролъ ще се упражнява за вещественото имъ отчитане и какъ ще става бракуването и унищожаването имъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 208, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Глава XXIII.

„Общи разпоредения.

„Чл. 209. Настоящиятъ законъ влиза въ сила на 1 априлъ 1921 г. и отмѣнява законитѣ: за отчетността по бюджета, заедно съ измѣненията и допълненията му, за веществената отчетность, за гаранцитѣ на чиновницитѣ, за общественитѣ прѣдприятия, за касовата служба на държавата и всички разпоредби, въ които и да било закони, противорѣчащи на разпореденията му.

„Постановленията на публично-административния правилникъ за сключване договори и задълженията, които се налагатъ на прѣдприемачитѣ, доколкото не противорѣчатъ на настоящия законъ, оставатъ въ сила до изработване на правилника по чл. 194 и се прилагатъ, само по отношение на строежи (сгради, пътища, мостове, желѣзници, телеграфи, телефони, канализации и водопроводи, опрѣвяне на рѣки, прѣсущаване на блата и др. такива). Ако въпрѣки това, въ поемнитѣ условия за други прѣдприятия бжде прѣдвидено, че този правилникъ важи и за тѣхъ, това вписване се смѣта недѣйствително.“

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 209, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Докладчикъ С. Даскаловъ (з): (Чете)

„Чл. 210. Никоя отъ разпоредбитѣ на тоя законъ не може да бѣде отмѣнена или измѣнена съ какъвто и да било законъ, общъ или специаленъ, освѣнъ съ новъ законъ за бюджета, отчетността и прѣдприятията или съ специаленъ законъ за измѣнение и допълнение на настоящия законъ.“

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 210, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Слѣдва точка пета отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за видоизмѣняване чл. чл. 13, 26 и 28 отъ закона за заселяване бѣжанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ.

Министъръ М. Турлаковъ: Прибавя се думата „финансовия началникъ“ на двѣ мѣста въ закона за бѣжанцитѣ, понеже е изпуснато въ първия законъ.

Прѣдседателътъ: Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ И. Гетовъ (з): (Чете)

„М О Т И В И

къмъ законопроекта за видоизмѣняване чл. чл. 13, 26 и 28 отъ закона за заселяване на бѣжанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ.

Г. г. народни прѣдставители! При гласуването отъ Народното събрание закона за заселяване бѣжанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ, одобренъ и напечатанъ въ брой 214 на „Държавенъ вѣстникъ“ отъ 21 декемврий 1920 г. указа се, че е била пропусната вѣроятно, неволно една съществена грѣшка при прѣглеждането и възприемането му, а именно:

Въ чл. чл. 13, 26 и 28 думата „финансовъ началникъ“ или е изхвърлена, или замѣнена съ думата „кмета“. Съ тия измѣнения закона въ настоящата си цѣлостъ не може да бѣде приложенъ, понеже безъ подписа на финансовия началникъ като прѣдставителъ отъ фиска и гарантъ отъ името на държавата прѣдъ Българската земледѣлска банка, послѣдната не може да отпусна никакъвъ кредитъ отъ една страна, а отъ друга приложенето на закона безъ финансовия началникъ се явява въ явно противорѣчие съ закона за отчетността.

Гр. София, 10 февруарий 1921 г.

Министъръ на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве:

А. Димитровъ.

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за видоизмѣняване чл. чл. 13, 26 и 28 отъ закона за заселяване бѣжанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ.

Чл. 1 а) Въ чл. 13 — алинея втора да се прибави като членъ въ мѣстната околийска комисия и финансовия началникъ.

б) Въ чл. 26 въ състава на мѣстната околийска комисия като членъ да участвува вмѣсто „кмета“, „финансовия началникъ“ и

в) Въ чл. 28 въ текста „само когато кмета или началника . . .“ да се видоизмѣни „само когато финансовия началникъ или началника“.

Прѣдседателътъ: Които приематъ по принципъ прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Министъръ М. Турлаковъ: Прѣдлагамъ спѣшностъ.

Прѣдседателътъ: Г. министърътъ на финансовѣ прѣдлага спѣшностъ. Които приематъ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Моля г. секретаря да докладва законопроекта на второ четене.

Секретаръ И. Гетовъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ

за видоизмѣняване чл. чл. 13, 26 и 28 отъ закона за заселяване бѣжанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ.“

Прѣдседателътъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете отъ г. секретаря, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Секретаръ И. Гетовъ (з): (Чете)

„Чл. 1. а) Въ чл. 13 — алинея втора да се прибави като членъ въ мѣстната околийска комисия и финансовия началникъ.“

б) Въ чл. 26 въ състава на мѣстната околийска комисия като членъ да участвува вмѣсто „кмета“, „финансовия началникъ“ и

в) Въ чл. 28 въ текста „само когато кмета или началника . . .“ да се видоизмѣни „само когато финансовия началникъ или началника“.

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете отъ г. секретаря, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Минаваме на десетата точка отъ дневния редъ — прѣдложение за одобрение постановленията на Министерския съвѣтъ, относящи се до отпускане безъ заплащане на уволненитѣ по намаление на армията запасни офицери и подофицери на дѣйствителна служба — на първитѣ едно зимно палто отъ войнишки шинеленъ шаекъ, а на вторитѣ даденото имъ на ржцѣ облѣкло и обуца.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ И. Гетовъ (з): (Чете)

„М О Т И В И

къмъ прѣдложението за одобрение постановленията на Министерския съвѣтъ, относящи се до отпускане безъ заплащане на уволненитѣ по намаление на армията запасни офицери и подофицери отъ дѣйствителната служба — на първитѣ едно зимно палто отъ войнишки шинеленъ шаекъ, а на вторитѣ — даденото имъ на ржцѣ облѣкло и обуца.

Г. г. народни прѣдставители! По случай намалението на армията всички запасни офицери, състоящи се на служба по военното вѣдомство, трѣбва да бѣдатъ въ цивилни дрехи, а една голѣма частъ отъ подофицеритѣ ще бѣдатъ уволнени.

За да може въ тия трудни моменти отчасти да се помогне на тия, които сж дали всичко — здраве, сила и младостъ за отечеството, които повече сж се грижили за службата, отколкото за себе си, по която причина излизатъ безъ никакви срѣдства, тѣй необходими днесъ, Главното интендантство съ подобни доклади моли Министерския съвѣтъ да постанови:

1. На запаснитѣ офицери, които сж били на служба отъ прилагането на закона за допълнение на врѣмненото добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители и досега, да се даде безплатно едно зимно палто отъ войнишки шинеленъ шаекъ.

2. На уволненитѣ подофицери да имъ се даде даромъ даденото имъ на ржцѣ облѣкло и обуца.

Министерскиятъ съвѣтъ, съзнавайки горното, съ I-то постановление отъ 29 октомврий 1920 г., протоколъ № 192 — разрѣши да се съпниятъ въ най-скоро врѣме безвъзмездно въ войсковитѣ работилници по едно зимно палто отъ войнишки шинеленъ шаекъ на запаснитѣ офицери, които сж били на служба отъ прилагане на закона и съ IX-то постановление отъ 6 декемврий 1920 г., протоколъ № 218, разрѣшава на уволненитѣ подофицери отъ военна служба да имъ се даде даромъ даденото имъ на ржцѣ облѣкло и обуца, а именно: единъ шинелъ, една куртка, единъ панталонъ, една фуражка и единъ чифтъ ботуши.

Обаче тия министерски постановления, за да добиятъ законодателна сила, трѣбва да бѣдатъ одобрени отъ Народното събрание. За това, като внасямъ настоящето прѣдложение, моля г. г. народнитѣ прѣдставители да го разгледатъ и гласуватъ.

Ст. София, 14 януарий 1921 г.

Управляющъ Министерството на войната,
министъръ на просвѣтата: Ст. Омарчевски.

„ПРЪДЛОЖЕНИЕ

за одобрение постановленията на Министерския съветъ, относящи се до отпускане безъ заплащане на уволненитѣ по намаление на армията запасни офицери и подофицери на дѣйствителна служба — на първитѣ едно зимно палто отъ войнишки шинеленъ шаекъ, а на вторитѣ даденото имъ на ржцѣ облѣкло и обуца.

„Членъ единственъ. Одобрява се:

„а) I-то постановление на Министерския съветъ отъ 29 октомври 1920 г., протоколъ № 192.

„б) IX-то постановление на Министерския съветъ отъ 6 декември 1920 г., протоколъ № 218, съ който се разрешава на Министерството на войната да удовлетвори отчасти нуждитѣ на уволненитѣ по намаление на армията запасни офицери и подофицери отъ дѣйствителна служба, като имъ се отпусне: 1) на запасни офицери, които сѣ били на служба отъ прилагане на закона за допълнение на врѣмешното добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители и досега — едно зимно палто отъ войнишки шинеленъ шаекъ.

„2) На уволненитѣ дѣйствующи подофицери — дадено имъ на ржцѣ облѣкло и обуца, а именно: единъ шинелъ, една куртка, единъ панталонъ, една фуражка, единъ чифтъ ботуши.“

Прѣдседателъ: Които одобряватъ прочетеното прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Министъръ М. Турлаковъ: Прѣдлагамъ да имаме заседание утрѣ.

Прѣдседателъ: Г. министърътъ на финанситѣ прѣдлага да имаме заседание утрѣ. Които приематъ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, Събраннето приема.

Дневниятъ редъ за утрѣшното заседание ще бѣде, както слѣдва:

1. Трето четене на законопроекта за бюджета, отчетността и прѣдприятията;

2. Трето четене на законопроекта за видоизмѣняването на чл. чл. 13, 26 и 28 отъ закона за заселяването на бѣжанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ;

3. Второ четене на законопроекта за бюджета на държавата за 1921/1922 г. и пататъкъ слѣдватъ неразгледанитѣ точки отъ дневния дневенъ редъ.

Които приематъ така прѣдложения дневенъ редъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Мнозинство, приема се.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 7 ч. вечерята)

Прѣдседателъ: **А. БОТЕВЪ.**

Секретаръ: **Д-РЪ К. КОНСУЛОВЪ.**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **В. Ив. Василиевъ.**